

GAZDASÁGI LAPOK

28. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Julius II.

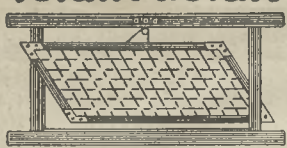
Elsőrendű hollandi borjúk eladása.

Báró Hatvany Sándor és József nagyteleki uradalma augusztus hó végéig saját közgei által a helyszínen kiválogatott 800 drb elsőrendű hasas tenyész-tehenet importál Hollandiából.

Helyszűke miatt az ellendő borjúk közül 3-400 drb eladásra kerül. Venni szándékozók szíveskedjenek igényüket alulírott uradalomnál mielőbb bejelenteni, mert az eladás a bejelentések megérkezésének sorrendjében fog történni. Megjegyezzük, hogy a borjúkat csak tenyésztésre és csakis mezőgazdáknak adjuk el.

Báró Hatvany Sándor és József nagyteleki uradalma, u. p. Hatvan.

Farkas rendszerű
**Sodronyüveges
istállóablak**



eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-u.8

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**



legerősebb
legolcsóbb

Új és egyszer hasz-
nált lisztes és korpás

ZSÁKOKAT

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsönző intézet
Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kéveköttők-, ponyva-, zsineg-, juta-
és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kéveköttőgépeket

hozzávaló „MANILLA” zsineggel
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
Sürgönczim: Magomobil. Telefon 45-15.



KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hírneves füstöső-tulhevitőjével.

**Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-
képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen
kevesebb szénert fogyasztanak.**

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51.

Sürgönczim: Kemna, Budapest.
Telefon 91-21.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt

**ZSÁKOK,
PONYVÁK.**

**Hazai zsák-
és ponyva-
gyár és kölcsönintézet**
NAGEL ADOLF

Budapest, Arany-János-utca 10.

Sürgőnyczím: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmá-
solatok csatolandók. Eredeti bizonyít-
ványok elvesztéseért a kiadóhivatal
nem vállal felelősséget. ****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér
a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér.
a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly
levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges
póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Gépészek és fűtők jelen-
tékeny gazdaság részére azonnali be-
lépésre kerestetnek. Olyanok,
kiknek gazdasági praxisuk van
előnyben részesülnek. Irásbeli
ajánlások fizetési igények
megjelölésével „S. R. 50552”
alatt Schwarz József hirdetőjébe,
Budapest, Andrassy-ut 7. kül-
dendők (dupla borítékban).

Alkalmazni szándékozunk
az aratási és csep-
lési időnyre kisegítő ellenőrt,
teljes ellátás és havi 100 ko-
rona készpénzfizetés mellett.
Vállalkozni óhajtok forduljanak
megkeresésükkel az **Uradalmi
Jószágfelügyelőséghez, Kis-
szállásra.**

Foglalkozást keres nőten
az aratási és csep-
lési időnyre kisegítő ellenőrt,
teljes ellátás és havi 100 ko-
rona készpénzfizetés mellett.
Vállalkozni óhajtok forduljanak
megkeresésükkel az **Uradalmi
Jószágfelügyelőséghez, Kis-
szállásra.**

Könyvelő nyolcz évi gya-
korlattal, gazdasági
irodában, vagy urnócl bi-
zalmi állást keres. Cím: „Köny-
velő”, Pécs, Anna-utca 1. sz.

Állások, pályázatok,
valamennyi szakmából olvas-
ható az „Országos Pályázati
Közlönyben”. Ingyen mutat-
ványszám. Budapest, IX. ker.,
Üllői-ut 55.

Here-cséplőgépek,
továbbá mindennemű herefajtó-
és tisztítógépek legkiválóbb szer-
kezettel, előnyös ár és fizetési
módozatokkal eladásra ajánlat-
nak: **SZÜCS ÖDÖN,** Buda-
pest, VI., Nagymező-utca 66.
sz. a cég által.

Használt üzemképes
GŐZEKÉSZLETEKET
megvételre keresünk.
SZILÁGYI és DISKANT
motor-gépgyár és malom-
építészete
MISKOLCZ.

Muharmag
eladó,
míg a készlet tart
90 koronával,
franco vasuti állomás.
BÉRURADALOM
SÁRSZENTMIKLÓS.



Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legtöbbször a tartós hüvelyhurut.
... A Bissulin minden kívánalmaknak megfe-
lel s minden esetben gyógyít, ha a betegség hüvely-
hurut ...
Der fränkische Bauer 1912. 12. sz.
... A tartós hüvelyhurutnál a Bissulin min-
den orvosság felett áll ...
Allg. Schweizer Ztg. 1909. 12. sz.
... A Bissulin kezelés ma a legjobb ...
Köztelek 1909. 9. sz.
Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítatik.
Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocska boríték
papírján rajta a Bissulin név. Használati utasítás
körköppel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen. (6)

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.
Irta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.
Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.
Gyakorlati utmutatás arra, hogy mi-
lént kell a szőlőket istálló- és mű-
kereskedelmi trágyákkal úgy trá-
gyázni, hogy a legjobb terményt a leg-
nagyobb mennyiségben elérhessük.
Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadó-
hivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

BENZOLIN

(benzin helyett) oséplőgépek, szántógépek
és gazdasági malomok üzeméhez per 100 kg. 160 korona
helyt raktáron, Budapesten, körülbelül 160 kilogrammot
tartalmazó ingyen fahordóban, Vashordókat 50 korona
betét ellenében 15 napig díjmentesen kölcsön adok.
FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő
Budapest, V., Csáky utca 34. Sürgőnyozim: Fenyő Csáky-utca 34.

**A 32 év óta fennálló
FISCHER-féle
ZSÁK-
és
PONYVA-
GYÁR BUDAPEST,**
Nádor-u. 31-33.
egyike az ország legmegbiz-
hatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok,
valódi amerikai
Manila-kévekötelők,
SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,
jobb és olcsóbb a raffiánál.
Egyszer használt ponyvák, ter-
mény- és lisztes-zsákok is
állandóan jutányosan kaphatók.

Név és
védjegy
Törvé-
nyes sza-
badalom.
Reitter Oszkár
nagybecskereki főkapitány
és fajbaromfi tenyésztőnek
nagyszerű találmánya
a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely
emberre és házi állatokra nem
ártalmas.
1 adag ára 2 korona
mely elegendő körülbelül 120 pat-
kány kiirtásához.
Minden adaghoz használati
utasítás van mellékelve.
A biztos eredményért jótállás!
Ismerető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazdaság-
ban hány adag használandó. Kérésre
ingyen küld **Reitter Oszkár** fő-
kapitány **Patkánin** gyárának
vezetője **Nagybecskereken.**

**ELSŐ-
RENDŰ KÉVEKÖTŐKET,**

pamutzsákokat, zsákzsinegeket és csomagolóköteleket

szállít gyári áron a

**JUTA- és KENDERIPAR R.-T. BUDAPEST, V. KERÜLET,
KLOTILD-UTCZA 22. SZ.**

Kérdezősködéseknél a mennyiség, minőség és méretek pontos közlése kéretik.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz oszlanak meg.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vesz fel.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Mindazon tisztelt olvasóinkat, kik előfizetésüket netán még be nem küldötték volna, teljes tisztelettel felkérjük, miszerint ezen hátralékjukat mielőbb póstára adni sziveskedjenek, hogy a lapok küldésében fennakadás ne legyen.

Előfizetési felhívás!

Tisztelt Gazdatársak! Verbungosok vagyunk, verbuválunk mi is most, midőn a világháború dühöng az ország határain. Felhivunk beneteket, hogy csapatok fel katonának azon hadseregbe, mely a mezőgazdaság minden látható és láthatatlan ellenségével felveszi a küzdelmet, mely harczol a természet elemeivel: tüzzel, vízzel, időjárással. Megsemmisíteni törekszik azon növényi és állati ellenségeket, melyek háziállatainkat vagy miveleti növényeinket megtámadják. Mindezen fegyverfogásokra, a küzdelem sikeres folytatására és eredményes befejezésére és még sok egyéb gazdasági tudományra megtanítja mezőgazdáinkat az a lelkes vezérkar, melyet a gazdasági irodalom terén fáradhatatlanul működő tanárok és a gyakorlati gazdák seregeiből toborzott lapjaink szerkesztősége. Sorakozzatok zászlóink alá! Fizessetek elő lapjainkra!

(A régi előfizető a hazai mezőgazdaságnak jó szolgálatot tesz, ha egy új előfizetőt szerez lapjainkra.)

Budapest, 1915 június hó.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

67-dik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” (XV-ik évfolyam) mellékletével együtt

Egész évre . . . 20 korona
Fél évre . . . 10 korona
Negyed évre . . . 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre . . . 10 korona
Fél évre . . . 5 korona

„GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt oxikkéért minden utánnomási jog fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	309
Tárca. — Vonaton — Fehér Zoltán	310
Gazdasági levél-töredék. Peleskei	310
Magyarország és Ausztria műtrágyázásának összehasonlító statisztikája. — Gyulay Károly	310
A fehérmustár, mint zöldtakarmány. — Hauser János	312
A szalmagabona behordása. — Váradi Szabó János	312
Kérdések és feleletek	313
Kérdések: Megtartási jog. A. S.	
Feleletek: Rozstáróba pohánka. — f. n.	
Kisebb szakközlemények	313
Hírek	314



(Időjárás és a gazdasági állapotok aratás alatt. — Balatonparti levél. — Fővárosi intézkedések.)

Jelige: „Isten adj hazánk felett, Tiszta, fénylő két eget!”

Az időjárás hazánk nagy részén mégis megemberelte magát, mert a mult hét végétől a mai napig — midőn e sorokat írjuk — majdnem egész Magyarország csapadékmentes volt, de most már a meteorológiai jelentések és a mi magán tudósításaink s megfigyeléseink szerint, az idő állandó jellege kissé változni kezd és némi kis hősiyedés is tapasztalható (ámbar még elég meleg van) de elvetté kilátásba vannak az itt-ott előforduló zivatarok is jelezve. Így már most, úgy-ahogy a gazdák is meg vannak az időjárással békülve, ámbar úgy szeretnék, ha azok a nyári zivatarok ne zavarnák az aratás békés lefolyását, melynek minden órája, minden perce drága s fokozott erőfeszítéssel kell megfogni minden itthon levő épkezláb embernek a kasza nyelét, hogy mielőbb learattassék a kenyérgabona. A multheti esőzések ugyanis nagyon hirtelen megérlelték a rozsokat, búzákat és árpákat egyaránt, úgy hogy azt lehet mondani nemcsak Dél, de Közép-Magyarországban már mindez learatható, sőt itt-ott a felső vidék déli lejtőin is. Csahogy nagy baj van, kevés az ember, mindinkább panaszkodnak, hogy nem győzik az aratást, az itthonmaradtak a leggyengébb mun-

kások, öregek vagy testi hibában leledzők; a hazaeresztett katonák száma a munkamennyiséghez aránylag édeskeves; a hadifoglyokból — mint hireink között is olvasható — aránylag (tulságos elővigyázatból és scrupulismusból) nagyon keveset adtak ezideig a lakosok rendelkezésére. Az asszonynepségünk nem tud a sarlóval bálni. A hirdetett deáksergek, elitéltek, süketnémák stb. igen elenyésző kis számban található és még nagyon kérdéses, hogy a már falragaszokon kihirdetett behívások e hó 15-ére, az OMGE felterjesztése daczára nem lesznek-e tényleg végrehajtva? Mert akkor ugyan még több és a legmunkabiróbb rész lesz behiva és a gazdák aratók nélkül maradnak. A mit tehát egyik kezével nyújt a hadvezetőség, azt a másik elveszi, sőt még többet vesz el mint ad. Ily viszonyok mellett lehetetlen lesz kellő időben learatni, nagyon sok lesz a tulértett gabona, de igen sok lesz a pergés is, különösen a rozsól és árpából, mi óriási veszteség a gazdára s így az egész országra nézve s könnyen meglehet, hogy a reménybeli termés 5—6 millió mázsával fog e miatt apadni.

Mindezeket a kormányknak nagyon is fontolóra kell venni s lehető leggyorsabban mindent elkövetni, hogy a már amugy is megkésített aratás mielőbb befejezhető legyen, mert ha tovább is a mai állapotok maradnak érvényben, bizony óriási bajok keletkezhetnek.

A hires Balatonvidék állapotai sem oly nagyon rózsásak, mint némelyek velünk elhitetni akarják, legalább lejobb közölt tudósításunk, melyet lapunk egy régi barátja küldött be hozzánk, éppen az ellenkezőkről győz meg.

Tizenhárom heti szárazság után, melynél minden kiszült, volt négy napi eső. Azaz fél napi — 2 napig borult, viharos idő — azután egy napi eső. Jó eső! Utána olyan északi szél dult ma, július 3-án, a milyenre a legöregebb emberek sem emlékeznek még télen sem! Péter Pál előtt kezdették a rozsokat aratni, melyek a száraz időben dult szelek és erős ködök miatt a virágzásban ablakosak lettek. A tarlókon ázott most a levágott rozs, kukoricza még 20 forintért sincsen. Az állam által a Balaton vidékének adott 32 krajczáros lisztet, a szolgabíróság 38-al a közvetítőknak adta ki, kik 46-ért árusítják. Csirke, rántani való, párja 2 frt 80 kr, tyuk darabja 2 frt 30—40 kr, málna 1 kilója 1 frt, negyedrendű fogas ára 5 korona. Petroleum 42 krajczár, tojás 5—6 krajczár.

A főváros több mint 11 hónapon át dult háboru és a wieni példa után a huszfogyasztás mérséklésére az osztrák minta szerinti megszorító rendszabályt léptetett f. hó 8-tól életbe.

TAKARMÁNYDARA (KORPA)
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

Eredeti
amerikai

CASE

gőszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és

TÁRSAI BUDAPEST,

VIII. KERÜLET,
ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Az a hiba, hogy nem 11 hó előtt tette ezt meg, akkor még segített volna az állatállomány ily kimélete, de most már sokkal mélyebben gyökerező a baj, semhogy ily kis rendelettel enyhíteni lehetne rajta. Sőt talán még ha az összes városok, kis- és nagy községekben is elrendelnék a heti 2 husmentes napot, akkor sem sokat lendítenénk marha- és sertésállományunkon, de talán mégis valami nyoma volna a gyógykezelésnek, míg hogy ha egyedül, elszigetelve, csak a fővárosra szorítkozik ez a megszorító intézkedés, bizony nyomtalanul fog az elröppenni a háborus év fergetegében.

A főváros gabonavásárló és lakosait ily módon saját lisztjével ellátó törekvései felett legjobb volna nekünk, gazdáknak, napirendre térni, hisz a termelőnek utóvégre mindegy ki veszi meg gabonáját, mikor annak ára ugyanis hatóságilag van megállapítva. De a fogyasztók iránti tekintetekből, kik szinte honfitársaink, felebarátaink, igazán csak a legnagyobb sajnálattal kell illetnünk a főváros intézkedéseit, mert az eddigi rossz kenyér- és főzölisztviszonyok és állapotok még fokozódottabb mértékben fognak rosszabbodni a hozzá nem értők intézkedései folytán és a szegény sajnálatraméltó fogyasztó issza meg mindennek a levét — jobban mondva eszi meg a keserű kenyeret, téstás ételt stb.

Gazdasági levél-töredék.

Somogyország, 1915. július 1-én.

A nagybirtokos és nagybérlo tudott magán segíteni, mert hatóságok közbenjárásával még idejében tudott aratási szerződést aláírni az otthonmaradt munkásokkal. Részint a múlt évi feltételek, részint valamivel (de legfeljebb 20%-kal) magasabb kikötések mellett. Amennyiben pedig évközben még több munkásra van szüksége, a fogolytáborból kap akár százával is. Az uradalmi aratási szerződések rendszerint úgy készültek, hogy a lekötött munkások bizonyos meghatározott napibérért kötelesek mindig kiállni a munkába, ha hivatnak p. o. a kapálásba, a férfiak 1 kor. 60 fill., az asszonyok és suhancok 1 kor. 40 fill. és a gyerekek (kik már tudnak kapálni) 1 kor. 20 fill. napszám mellett. A rét- és takarmánynövény kaszálásakor 2 korona 40 fillért kap a férfi. A gyűjtési napszám megegyezik a kapálásival. A nagyobb kisbirtokos, kinek családja nem elégséges az összes gazdasági munkára vagy a kisebb középbirtokos és bérlo van a legrosszabb helyzetben, aratót nem

kap, gépet kell vennie, ha ugyan ezt is fog még kapni, a többi munkát is óriási napibér mellett tudja, úgy a hogy — de többnyire csak megkésve elvégezni. Felemlitem többek között egy jegyző esetét, ki 4 koronát fizetett naponta és fejenként a kapásoknak és a rétkaszás férfiaknak 6 koronát, de ezeknek ezenkívül mindegyiknek egy nyilasnyi rétet feléből is kénytelen volt adni. Ha ez nem munkauzsora, akkor nem tudom minek nevezzem. Ellene tenni a hatóság semmit sem tud. Az illető férfiak többnyire 50 éven felüli erőteljes egyének, ezeket nem vihetik el népfölkelő munkásoktagokba, tehát ugy s akkor dolgoznak, mikor nekik jól esik. Van nekik miből élni.

Gyönyörűen állott Somogyország egyik községében minden gabona, a buza olyan volt, mint talán még soha, számmítottak m. holdanként legalább 12 q ra, de jött egy felhőszakadászerű zápor, mely 2 óra alatt több mint 100 mm. csapadékot zuditott a határra, mi kerekszám legalább 100 ezer korona kárt okozott ennek az egy falunak, mert hisz több mint 3000 hold gabonát vert le a közvetlen aratás előtt, úgy mintha lehengerezték volna. Persze ebből már fel nem igen kelhet más, mint a zab, ez pedig a legkevesebb, így tehát bizonyosan legkevesebb 1 q szemvesztés lesz holdanként, a mi a fenti összegnek megfelel. Fájdalom, nemcsak ez az egy község járt így az esővel és fog még így járni, ha a zivataros időjárás még tovább is tart, tehát a reménybeli termésnél bizonyos %-ot mindig le kell ütni, hogy biztosabban következtethessünk a valószínű hozamra. A szőlőn nem volt sok a levél, — peronoszpóra, de a felhőszakadás után rohamosan terjed s miután permetezőanyag semmi sincs, féltő, hogy még a fürtökre is át fog terjedni, pedig az idén elég jó termésre volt kilátás.

Vidéki atyafi feleségestől megy a városba, az indóházról a szőlőig bérkocsis viszi be, kinek igen rossz gebéi lévén, lassan döcög, rászól az ur, hogy mért nem szerez más lovakat. Haj uram, mondja a kocsis, nem lehet ám arra mifelénk. Ezt a görhes, kehes párát 6 esztendeje vettem 60 forintért, a mult héten meg egy kereskedő 800 K-át ígért érte, de nem adom el, mert nem tudok helyette mást venni.

Három kis koszos malacot hajt egy ember, kérdezik tőle, eladó-e, dehogy (mondja) úgy vettem őket. Mi volt az áruk? 60 pengő forint (értisd 120 korona). Ilyen drága most a sertés. Lányom 2 drb választott angolfajta malaczkát

vett 52 koronáért, hogy legyen mivel a moslékot feletetni s a kerti gyomot értékesíteni. Aztán még azt mondja, hogy »No hal' Isten, már kissé olcsóbb a disznó«.

A marhaárak mesések. Volt vagy 6 hónapos elválasztott bikaborjum. Járt arra egy vidéki kereskedőféle polgárember, meglátja, kérdi, mi az ára? Mondom 600 korona, ígért érte nyomban 500-at, de kijelentettem, hogy úgy nem eladó. Mielőtt az istállót elhagyta, lát ott egy még le nem ellett, de a borjazáshoz közelálló szép 4 éves tehenet s nyomban ígért érte 1800 koronát, de ezt a jószágot fajáért tartom — tiszta szimenthali vér — hát nem akartam eladni (majd ha kivénült, fogatlan lesz és nem hoz borjut, talán értékesítem husra, arra is jó, mert hatalmas csontos marha), azért 3000 koronára tartottam. A kupezc nevelett — nincs az urnak eladó szándéka. De 2 darab ezrest megadott volna érte, az bizonyos.

Van most a gazdának pénze, van már takarmánya is, hát vásárolja az állatokat, a hol csak kapja s ellátogat nemcsak a szomszédos falvakba, hanem a messzebb levő községekbe is, sőt a szomszéd vármegyékbe sem röstel elfáradni. De különösen a zalamegyeiek kujtorognak erre-arra és vesznek össze mindent, a mit lehet.

Peleskei.

Magyarország és Ausztria műtrágyázásának összehasonlító statisztikája.

Irta: Gyulay Károly.

Gazdálkodásunk szempontjából igen tanulságos adatokhoz jutunk, ha Magyarország és Ausztria műtrágyafogyasztásának számadatait összehasonlítás tárgyává tesszük. Igaz ugyan, hogy sem Magyarország, sem pedig Ausztria nem áll e téren a haladás és az eredményesség akkora magaslatán mint Németország, mindamellett a haladás e téren oly szembeötlő nálunk is csakugy mint odaát az osztrákok mezőgazdaságában, hogy a rendelkezésre álló idevágó adatokat kissé közelebről is meg kell világitanunk.

Az összehasonlító adatok az 1907—1912. évig állnak csak rendelkezésünkre, de ennek meg van a maga természetes magyarázata. Nevezetesen, éppen az 1907-től 1912-ig terjedő félvtized az az időszak, a melyben a magyar és az osztrák gazdák műtrágyafogyasztása rendkívüli lendületet vett; másrészt pedig a további évek adatai, még ha valamiképpen összegyűjt-

TÁRCZA.

Vonaton.

Irta: —v—n.

Gyorsvonaton robogtunk tova, egy ügyvéd barátommal beszélgettünk, közbe-közbe a napilapok híreit böngészünk. Éppen egy léghajós szerencsétlenségéről irtak s ekkor pajtásom megjegyezte, hogy ő bizony fel nem ülne sem repülőgépre, sem léghajóra.

Erre a kijelentésre az átellenünkben ülő ur ember mosolyogva megjegyezte, hogy még gyermekkorában hallotta azt az adomát, midőn egy tengerésztől azt kérdezte egy polgárember, vajjon nem fél-e tengerre szállni? »Hol halt meg az ön apja, uram?« Kérdés erre a tengerész.

»Ágyban« volt felelet.

»És a nagypapa?«

»Az is ágyában.«

»És ön még sem fél naponta ágyába lefeküdni? — Látja így vagyok én is, apám és nagy-

apám a tengeren, hajótörést szenvedve, multak ki; azért nem félek hajóra kelni. Egyszer csak meg kell halni. — Minden a szokástól függ. Én megszoktam a tengert.«

Látják uraim, mondá átellenesünk, így vagyok én a repülőgéppel, mert aviatikus vagyok s a hadsereg rendelkezésére állok. Én is megszoktam már a légtérbe szállást s nem félek tőle. A szokás hatalma nagy és fokozatosan általánossá válik. Nagyon jól emlékszem, hogy gyermekkoromban még igen sok falusi gazda, de még több menyecske volt, ki a világ minden kincseért nem ült volna vasuti vonatra, míg most már ilyen embert nem találni hazánkban, de jó vidéki bácsi még akad, aki habár gőzhajón vagy vonaton jött is fel Budapestre, azért a villamosra — mely se nem füstöl, se ló nincs eléje fogva, mégis rohan — a világrét sem ül fel. Néhány év múlva ilyen egyén sem fog már akadni. A légi járművek tulajdonképpen korszaka csak pár éves még, a gépek már most is jók, de még nem állanak a tökéletesség azon fokán, hogy általános elterjedésnek örvendhessenek.

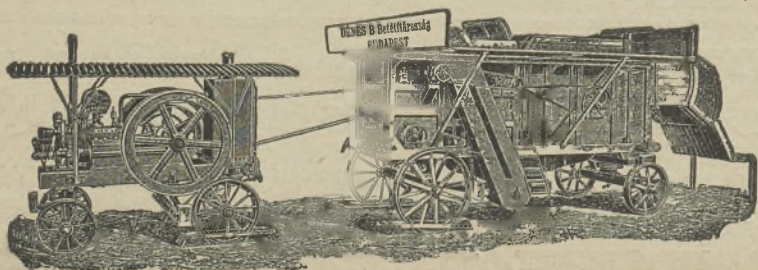
Különben még ma oly drágák, miszerint az utazás rajtuk nagyon is mélyen vág a zsebbe. Be kell a tökéletesebb, megbízhatóbb és e mellett mégis olcsóbb szerkezetet várni, ezután majd fog terjedni ez az új közlekedési eszköz és nem adok neki 4—5 évtizedet, amit a mostani ifjuság meg fog érni, hogy a személyszállítást leginkább a léghajók és repülőgépek fogják lebonyolítani. Amint egyszerre elterjedt az automobil s miként alig van jobb módu ember vagy előkelőbb czég, mely nem járat és jár motorkocsin, azonképpen nem lesz tekintélyesebb vagyonu egyén 4 évtized múlva akinek ne volna legalább egy „saját — külön“ repülőgépe. A teheráru forgalom marad majd az autóknak, villamosoknak, vonatoknak és gőzhajóknak. Ez elvitázhatalan meggyőződés.

Napi kérdésekről, háboruról stb. beszélgetve, utóbb megint visszatértünk az aviatikára.

Utítársunk azon meggyőződésben él, hogy a mezőgazdaságra is hasznos lesz a légjárművek elterjedése, különösen nagyobb birtoktestek kezelése és felügyelete a már nem is oly messze

!! Legolcsóbb üzem !!

Nyersbenzolmotoros cséplőkészletek



bámulatosan egyszerű szerkezet Sok száz referenzia!
legmesszebbmenő garancia!

Aratógépek, kombinált fűkaszálók, lógereblyék, szalmaprések és kazalozók, eredeti K. S. K. függélyes kövü darálómalmok.

Összes gazdasági gépek a legjobb minőségben, legolcsóbb árban!

Motorjainkhoz nyersbenzolt á 55 kor. szállítunk.

DÉNES B. Betétitársaság BUDAPEST, VI. kerület,
Vilmos-császár-ut 61/g. sz.

hetők is volnának, teljesen összefoglaló képet és a kielégítő eredményesség adatait nem szolgáltatnák, mert az immár második évében dúló világháború, a műtrágyák termelése, szállítása, behozatala, kivitele és fogyasztása terén, egyaránt leküzdhetetlennek mutató akadályokat gördített és gördít a kereskedelmi műtrágyák iparvállalatainak zavartalan működése elé.

Természfokozó hatásánál s így kereskedelmi forgalmi jelentőségénél fogva is, a foszfortrágyák sorában világszerte első helyen áll ma nálunk csak úgy, mint egyebütt a szuperfoszfát. A rávonatkozó statisztikai adatok az alábbiakban összegezhetők:

Szuperfoszfáttermelés

Magyarországon:	Ausztriában:
1907. évben 790.500	1,341.800 q
1908. " 978.400	1,661.000 "
1909. " 1,356.700	1,632.900 "
1910. " 1,564.100	1,907.000 "
1911. " 1,862.400	1,811.000 "
1912. " 2,110.900	1,862.300 "

Hazánk műtrágyatermelése, szuperfoszfátot előállító újabb és újabb virágzó gyártelepeink felállításával, vagyis a fogyasztás fokozatos emelkedésével, 1907—1912-ig majdnem megháromszorozódott; míg ezzel szemben az osztrákok egyanezen idő alatt elég szerény %-nyi gyarapodást mutat a mi 300%-nyi emelkedésünkkel szemben. Sőt a mi szuperfoszfáttermelésünk 1907-ben még alig tette ki az osztrákokénak felét, ellenben 1912-ben már $\frac{1}{4}$ millió métermázsányival mulja felül azt. Az osztrákok termelése nagyobb ingadozásokat 1908 óta alig mutat, sőt 1911-ben némi visszaesés észlelhető e termelésük terén.

Szuperfoszfátfogyasztás

Magyarországon:	Ausztriában:
1907. évben 1,050.200	1,567.300 q
1908. " 1,085.700	2,050.300 "
1909. " 1,425.300	2,228.900 "
1910. " 1,722.100	2,368.100 "
1911. " 1,951.000	2,315.500 "
1912. " 2,194.000	2,520.900 "

A mint a fentebbi adatok mutatják, szuperfoszfátfogyasztásunk 1907—1912. évek leteltével megkétszereződött; miután pedig a termelés egyanezen idő alatt az előzőekben közölt adatok tanúságtétele szerint megháromszorozódott, ez a körülmény, örvendetes tényként azt igazolja, hogy ma már eléggé számottevő szuperfoszfát-kivitelt is tudunk felmutatni.

Odaát Ausztriában is 1907—1912 ig körül-

jövőben repülőgépen fog eszközölni s ezzel a gyorsaság emelkedvén, jó néhány pár ló fog felszabadulni a munkától. Igaz, hogy már ma is, különösen Németországban, vannak egyes uradalmak, hol a gazdatiszt nem fogaton jár, hanem kis autón közlekedik az egyes majorokkal, de ez a gépkocsi sok helyen, hol az utak esőben-sárban ugyszólván járhatatlanok, kivált hazánkban, elakad vagy el sem tud indulni. Így tehát tudok rá nem egy esetet, hogy van automobil, de azért a tisztí lófogat is megmaradt. Másként lesz ez, ha az intéző kirepülhet a tanyára, el a cséplőgéphez, vagy az aratók után stb. Akkor majd a haszonállatlétszámot lehet emelni és bizonyos, hogy a ló elterjedése szűkítették, de különösen a hus, zsir, tej stb. élelmiszert adó állatok mennyisége fog szaporodni. Mily átalakulásoknak lesz kitéve a mezőgazdaság, azt ma még megmondani nem lehet, csak sejtjük. Hiszen ha már általános lesz a levegőben járás-kezelés, sok dülő és viczinális ut válik feleslegessé és azok is termőterületté alakulhatnak, annnyival több lesz majd a szántó, rét vagy legelő. Kell is, mert ha szaporodik a lakosság, a kenyéradó termény mennyiségének is növekedni kell.

Tikkasztó hőség volt, régen nélkülözött esőnek se hire, se hamva. Hatan ültünk a II. oszt.

belül 1 millió métermázsával emelkedett a fenti idő alatt a fogyasztás; bár 1908-tól kezdve az emelkedés korántsem volt oly szembeötlő, mint minálunk, kivált 1909 óta.

Érdekes tünetként közölhetjük Magyarország és Ausztria szuperfoszfáttermelésének kölcsönös kiviteli és behozatali adatait is.

I. Magyarország szuperfoszfát-kivitele Ausztriába.

1907. évben	24.700 q
1908. "	25.300 "
1909. "	19.900 "
1910. "	24.400 "
1911. "	35.600 "
1912. "	36.500 "

II. Magyarország szuperfoszfát-behozatala Ausztriából.

1907. évben	236.800 q
1908. "	135.300 "
1909. "	97.800 "
1910. "	217.400 "
1911. "	172.300 "
1912. "	164.200 "

Szuperfoszfát-kivitelünk Ausztriába ha nem is mondható jelentékenynek, azért alapjában véve mégis 50%-os emelkedést mutat; behozatalunk pedig az 1910. év leszámításával, évről-évre apadóban van, annak jeléül, hogy folyton emelkedő saját beltermelésünk is immár fedezi a fogyasztás szükségleteit.

Egyéb kereskedelmi műtrágyák sorából röviden még ismertetnünk kell a nálunk is használatos két nevesebb nitrogéntrágya, nevezetesen a *chilesalétrom* és a *kénsavas ammóniák* forgalmára vonatkozó adatokat. Tudvalevőleg a chilesalétrom behozatala Délamerikából, a megbénított tengeri kereskedelem folytán jelenben szünetel, a kénsavas ammóniákat és gyártását pedig a hadvezetőség vette kezébe a maga mellőzhetetlen céljaira.

Magyarország chilesalétrom-behozatala.

1907. évben	99.900 q
1908. "	122.300 "
1909. "	165.900 "
1910. "	90.600 "
1911. "	138.000 "
1912. "	158.400 "

A mint látjuk, a chilesalétrom behozatala 1907—1912-ig 50%-nyi kétségtelenül kedvező gyarapodást mutat, annak jeléül, hogy gazdaságunk a nitrogéntrágyák jelentőségével kezd tisztába jönni.

vasuti fülkében. A forróság ellankasztott s az álom tündére leszoritotta szempilláimat, pedig a vasuti vonal mentén elterülő gabonablátakat akartam ez alkalommal szemlélni, hogy megirhassam milyen terméskilátások vannak e vidéken. — Elaludtam, és elmondhattam a költővel „A legszebb álmot álmodám . . .” Szép csendes meleg eső, mintegy 30 m/m, a termésreményeket a legmagasabb fokra emelte: majd egy más kép terült el lelki szemem előtt, melyen még felhőtlen égboltról sütött le a nap perkölő sugárözöne, de a gazda öntelt mosolylyal tekintett végig tagján, mert megindult a gőszivattyú, mely vászontömlőkben továbbította a patak vizét és ezek a csövek esőszerű permettel nedvesítették meg a szántóterületek terményeit, hogy azok fel-frissülve, üdén rohamos fejlődésnek indultak. A mezőgazdaság szolgálatában álló technika ezen remeke előtt akarok kalapot emelni s magamat mélyen meghajtani, miközben homlokomat a fülke ablakába ütve, hirtelen felébredtem a sívár valóra.

Sütött a nap irgalmatlanul, esőnek nyoma sem volt, de a szántóföldi öntöző berendezés és sok száz kilométer távolságban működött csak nagy Németországban.

Magyarország chilesalétrom-kivitele.

1907. évben	400 q
1908. "	100 "
1909. "	400 "
1910. "	1400 "
1911. "	600 "
1912. "	1500 "

Chilesalétromból nem lévén beltermelésünk, érthető, hogy a fenti adatok igen szerény kerektek közt mozognak. A műtrágyázó szomszédos államok ugyanis egyszerűen közvetlenül fedezik chilesalétromszükségleteiket s így legfeljebb egy-egy hazánkból hozott szuperfoszfát-rendelmény kiegészítésül hozatnak szállítási költségkímélés szempontjából is egyidejűleg némi chilesalétromot.

Ausztria chilesalétrom-behozatala.

1907. évben	470.300 q
1908. "	572.900 "
1909. "	639.400 "
1910. "	727.200 "
1911. "	519.800 "
1912. "	770.000 "

A chilesalétrom odaát Ausztriában is, csakugy, mint minálunk 50%-nyi emelkedést mutat a multakhoz képest. Persze az osztrák gazdálkodók sokkalta inkább ismerik már a nitrogéntrágyák jelentőségét, mint mi s így szuperfoszfáttal ugyszólván aránylagos mennyiségekben fog náluk a chilesalétrom és a kénsavas ammóniák egyaránt.

Ausztria chilesalétrom-kivitele.

1907. évben	800 q
1908. "	1100 "
1909. "	1500 "
1910. "	3000 "
1911. "	2700 "
1912. "	2500 "

Minthogy Ausztria csakugy mint Magyarország, a chilesalétromnál behozatalra van utalva, a kivitel ebben csak oly jelentéktelen ott, mind Magyarországon.

Magyarország kénsavas ammóniák-termelése.

1907. évben	9800 q
1908. "	13.200 "
1909. "	20.300 "
1910. "	29.500 "
1911. "	32.800 "
1912. "	36.500 "

Emelkedése arányaiban kénsavas ammóniák termelésünk eléggé kedvező, bár méreteiben messze elmarad az osztrákoké mögött, a mi érthető is, mert Ausztria kohászata és vegyipara folyton fejlődő méreteiben már évtizedek óta mulja

Összekevertem egy vaskereskedővel s régi gazdai szokás szerint szidtam, hogy oly drága, oly nagy százalék nyereségre dolgozik mint a gyógyszerész. De megmagyarázta helyzetét két példával és kénytelen voltam igazat adni neki.

Uram nem kapni árut, mondja, már kétszer jártam utána a fővárosban és mindig azt a szűkszavu feleletet kaptam, hogy nincs waggon. Pedig kifizettem előre az áruért 11 ezer koronát; pénzem ott fekszik a nagykereskedőnél s csak hosszú huza-vona után ad ezen összeg után 4% kamatot, holott ha nekem itt a vidéki központban pénzre van szükségem 7%-ot fizetek. Tessék ily viszonyok mellett olesón adni az árut.

Sürgősen kellett kaszákat rendelnem, hogy a takarmánykaszálásokhoz és aratáshoz legyen elég, rendes kiszagdavevőim szükségleteinek kielégítésére. A gyár azt felelte, nem lehet vasuton szállítani. Visszasürgönyöztem, hogy 5 kgos postacsomagokban adja fel az egész rendelést. Így 7-szer annyi szállítási díjat fizettem, de lett 3 nap mulva annyi kaszám, amennyi kellett. Persze 10 fillérrel drágábban kellett adni a kaszákat s én voltam a bünbak, engem szidott minden vevő. Senki sem okolta e miatt a vasutat, a háborút, a postát, hanem csakis az eladó vaskereskedőt. Ez a világ sorja.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményező utbaigazításért a

„Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya” kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

felül a magyarországi hasonló vállalatokét. Egyebekben kénsavas ammoniágyártásuknak a nitrogéngyártás terén, a chilesalétrom hiányában, a háborus években országszerte igen nagy jelentősége, sőt kivitele lett volna, ha a hadvezetőség le nem foglalja e fontos anyagot is.

Ausztria kénsavas ammoniák termelése.

1907. évben	231.000 q
1908. "	249.000 "
1909. "	250.000 "
1910. "	256.000 "
1911. "	270.000 "
1912. "	292.900 "

Némi jelentéktelenebb ingadozásokat leszámítva, Ausztria kénsavas ammoniáktermelésének keretei az 1907—1912. évek alatt a lassu emelkedés képét mutatják.

Magyarország kénsavas ammoniák fogyasztása.

1907. évben	5000 q
1908. "	6200 "
1909. "	11.100 "
1910. "	13.000 "
1911. "	22.800 "
1912. "	27.300 "

A kénsavas ammoniák fogyasztása minálunk bizony még elég szerény méretű, bár megnyugtató az másrészt, hogy az 1907—1912. évek ideje alatt mégis megötszöröződött a fogyasztás e téren is; a mivel szemben, az alábbi adatok tanúságtétele szerint, az osztrákoké csak háromszor akkora, mint a miénk.

Ausztria kénsavas ammoniákfogyasztása.

1907. évben	33.000 q
1908. "	38.000 "
1909. "	40.300 "
1910. "	74.900 "
1911. "	79.100 "
1912. "	96.100 "

A nálunk használatos műtrágyák sorában utolsónak említett kálisó, kizárólag Németországból importálódik hozzánk és Ausztriába is. Kálisórétegeket kétségtelenül nálunk is fognak idővel találni; ám addig is, a míg azok haszon- és üzemszerű feltárára készülnek, a kivált homokos talajainknál oly nélkülözhetetlen kálisó-szükségletet Németország fedezze s így ebben a cikkben, a háborus években sem vonta meg a szállítást, már a mennyiben azt a közlekedési és termelési viszonyok nálunk és ott is megengedték.

Magyarország kálisófogyasztása.

1907. évben	23.400 q
1908. "	28.400 "
1909. "	42.400 "
1910. "	44.500 "
1911. "	79.600 "
1912. "	102.000 "

Kálisófogyasztásunk az osztrákokénak csupán $\frac{1}{9}$ -ed részét teszi ki ugyan, de azért pár év alatt mégis az ötszörösére emelkedett.

Ausztria kálisófogyasztása.

1907. évben	458.900 q
1908. "	599.300 "
1909. "	734.600 "
1910. "	702.100 "
1911. "	856.000 "
1912. "	966.300 "

A kálisó fogyasztási arányait leszámítva, az osztrákokkal szemben nem kell immár szégyenkezni a műtrágyázás, kivált a szuperfoszfátosítás terén sem. Mindamelllett nagy feladatok várnak még e téren miránk a háboru után, hogy a németek műtrágyázásának számbeli arányait megközelíthessük; a mivel egyben a németekhez hasonlóan azt is el fogjuk érni, hogy kalászosaink évi 6—8 métermázsás átlagos eddigi termésit képesek leszünk a jövőben 12—14 métermázsányiakra is felfokozni.

A fehérmustár, mint zöldtakarmány.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között, a mikor a gazda a takarmányok rendkívül magas ára és nehéz megszerezhetősége folytán ugyszólván csak vegetál s mikor nem egy gazdaság kénytelen a sok és kifogástalan takarmányt igénylő tehenészetét feloszlatni, mert hisz marhái, mint vágóállatok, nagyobb hasznot ígérnek, nem lesz talán felesleges, ha megemlékezem egy takarmánynövényünkről, a mely bár nem oly szelvényben ismert, de annál jobb tehenészeti takarmányt képez. — Ez pedig a *fehérmustár* (Sinapis alba L.)

Elégé ismeretes előttünk, hogy egy tejgazdaság: jövedelmezőségének fő kritériuma *minél hosszabb ideig tudjuk teheneinket zöldtakarmánnyal etetni*. Ezen mindenkor fenn-

álló saroktétel azonban jelentőségében az idén sokszorososan nagyobbodott. Tudjuk, mert saját tapasztalataink vannak arra nézve, hogy teheneink téli takarmánya mily tetemes költséget okozott, most tehát, ha nem akarjuk, hogy tehenészeti számlánk deficzittel záruljék, legalább a nyári takarmányozási időszakot nyújtuk ki minden fölünk telhető eszközzel, mert ki tudja előre, milyen terménykészlettel vághatunk neki a télnek.

Igaz ugyan, hogy a takarmányok elvetése már nagyobbbrészt megtörtént, azonban lehetnek olyan gazdaságok, a hol különböző okoknál fogva nem sikerült a kellő mennyiségű zöldtakarmány biztosítása, azokra nézve talán nem lesz közömbös az, a mit az alábbiakban a fehérmustár termeléséről itt felsorolok.

A fehérmustár hazánkban kevésbé ismert és nem sokra méltatott takarmánynövény, habár ezt a mostoha elbánást nem érdemli meg, mert bizonyos körülmények között megbecsülhetetlen előnye van. Már maga az a körülmény, hogy jóformán mindenütt, mindenféle talajon megterem, kivéve a nagyon kötött agyagot és a futóhomokot, azonkívül rövid tenyészideje lehetővé teszi, hogy kora tavasztól ugyszólván őszig vethető, érdemessé teszi arra, hogy takarmányunk biztosításánál rá is gondolkjunk. — Mint említettem a talajban egyáltalán nem válogató, de azért a *jó erőben levő talajokat termésével nagyon meghálálja*, azonkívül jól vethető pl. friss törésekbe is. Legjobb a trágyától nem messze állítani. Rövid tenyészideje, 10—12 hét, lehetővé teszi, hogy akár, mint *főterményt* többször egymásután, akár pedig *tarlóba* vessük. *Főterményül* nálunk *nem igen szokták* vetni, mert a *földi bolhák* igen érzékeny károkat okoznak benne, azonban, mint tarlónövény, alig van nálánál biztosabban megtermő kulturnövényünk. Nagy előnye, hogy a hideg iránt nem érzékeny s így *egész bátran vethetjük aug., szeptember hóban*, természetesen csak zöldtakarmánynak — a mikor is kaszálása okt. — sőt november hónapig is kinyúlhat, s ily módon vele a zöldtakarmányozást késő őszig kinyújthatjuk, a minek előnyeit az előbbieket értelmében azt hiszem nem kell bővebben fejtegetnem. Éppen ez a tulajdonsága az, a mi általában, de különösen a mai viszonyok mellett, figyelmet érdemel. Azt hiszem nem egy gazdaság van az idén olyan helyzetben, hogy bármi oknál fogva a keresettebb takarmánynövények magvait nem tudta *kellő időben* vagy *mennyiségben* beszerezni, a hol tehát a zöldtakarmányoknak szánt terület ennek folytán kisebb lett. Ezek, azt gondolom, fehérmustár beszerzésével még megpróbálkozhatnak. Mint-hogy magjából *rendes gabonasortávolságra* vetve *k. holdanként csak 12—15 kg. szükségeltetik*, beszerzése és termelése nem jár nagyobb anyagi megerőltetéssel.

Vetésénél, tekintve azt, hogy tarlóba vetjük a *sekélyen, 1—2 cm-nyire* aláakart magot *célszerű lesz lehangerezni*, hogy kikelését főleg a szárazabb vidékeken biztosítsuk. Az aug. végén, szeptember elején elvetett fehérmustár okt. elején kaszálható. Célszerű a vetést *1—2 heti időközökkel* eszközölni, hogy mindig legyen friss mustárunk, mert *csak vírágzásáig* képez jó és izletes takarmányt, azután már *mustárolajat* képezve, állataink nem szívesen fogyasztják. Szénának nem száritható. Termése 80—100 q zölden holdanként. Igen jó takarmány a tehének részére. Későn vetett, nem elég erőteljes mustárvetés juhokkal késő őszig legeltethető.

Összegezve az elmondottakat a fehérmustár a mostani viszonyok mellett egyik elsőrangú takarmánynövényünk, Csekély költséggel, a termőterület nagyobbítása nélkül, igen jó zöldtakarmányt szerezhetünk teheneink részére s így azok fentartására hathatós segédeszköznek bizonyul. Kapaszkodjunk minden fűszálba, mert a megpróbáltatás e nehéz óráiban csak kitartó, vas igyekezettel vergődhetünk át.

Hauser János.

A szalmásgabona behordása.

Irta: Váradi Szabó János nyug. urad. főtiszt.

I.

Ahány ház, annyi szokás! — mondja a példabeszéd. Így vagyunk a szalmásgabona behordásának nagy munkájával is, pedig kevés olyan nagyjelentőségű művelet fordul elő a gazdaság-

ban, a hol annyi érték forogna koczán, és annyi erő volna mozgósítva, mint éppen a hordásnál; a hol tehát ezeknek a lehető tökéletes és teljes kihasználása érdekében mindent el kellene követnünk és nem egyszerűen csak a szokásra bizni azt. Különösen manapság kell ezt nagy nyomatékkal hangsúlyoznunk, a mikor a fogatos erőnk tetemesen megfogyatkozva áll rendelkezésünkre, de a kézi erőben sem nagyon bővelkedünk. Előre kell itt bocsátanom, hogy a gabona behordását már mintegy nyolcz éve jóformán és majdnem kizáróan asszony-, gyerek- és leányérséggel végeztem és csupán az ignák egyrésze mellett és az asztagon volt néhány férfimunkás alkalmazva. Tehát én már régen át-estem: a ma, e tekintetben mutatkozó ama nehézségeken, a melyek most a kézierőt illetőleg jelentkeznek.

A gabona behordásánál az az elv mindenkor a végletekig érvényesüljön: *hogy úgy a fogatos, mint a kézi erő szakadatlan folytonossággal és a legintenzivebb kihasználás mellett produktív munkával legyen elfoglalva* és ezt a szabályt egy pillanatra se tévesz- szük szem elől. De ha már bármely ok és körülmény miatt olyan kényszerhelyzetbe jutunk, hogy ezek az erőink improduktív tétlenségre vannak kárhóztatva és ha a választás is módunkban áll: ezt mindig az erő ama részére szorít- sük, a melynek mulasztása könnyebben pótol- ható. Mivel pedig rendes viszonyok között is többnyire az igás erő szokott inkább szűkiben lenni, nyilvánvaló: hogy ez most különösen fo- gyatékosan fog rendelkezésre állani, tehát ennek a fokozottabb kihasználására kell minden ténye- zőt megmozgatni és megfelelően igénybe venni.

E tekintetben is nagy segítségünkre szolgál a géppel történt aratás, mert a kévek minden esetben rendesebbek és különösen a kötőgéppel kötött tömör, kis kévek teszik nagyon sokkal könnyebbé a gyengébb kézierőnek az előnyös felhasználását, a gyors fel- és lerakodást és az asztagolásnál az elevátornak intenzivebb ki- használását; a mire pedig manapság kevés ki- vétellel mindnyájan rá vagyunk utalva. Az aláb- biakban megkísérlem fővonásaiban azt az el- járást leírni, a melyet hosszú, sok számitáson alapuló gyakorlat állapított meg és a melyet szerény nézetem szerint jó magam is, az általam eddig ismertek között, a legjobbnak tartok. Hátha találnak abban tisztelt gazdatársaim is olyan valamit, a mit a mostani nehéz viszonyok között kiváltképpen hasznukra fordíthatnak.

Mindenekelőtt tartsuk szabályképpen szem- előtt azt, hogy sok igát és az ahhoz való sok gyalogerőt egy rakáson, egy tömegben ne dolgoztassunk, de azért mégis úgy elosztva, hogy ezek könnyen ellenőrizhetők legyenek; mert *ez nagyfontosságú munka, a melynek költségei nagyon is a szélsőségek közt ingadoznak és éppen ez a valóság jellemzően bizonyítja azt, hogy ez mennyire a szokásra és nem az alapos számitásra támasz- kodik*. Azt általában tudjuk, hogy az asztag- építés addig halad gyorsan, a meddig az a sze- kérmagasságot el nem éri, ez után már lassabb ez a munka, mig nem a hajazást, vagy tetőzést már csakugyan nehéz kivárni annak, a ki azt figyelemmel kíséri; ezért olyan munkabeosztást létesítsünk, a mely a munka folytonosságát biz- tosítja.

Az igás erőnek a legteltesebb kihasználását váltott szekerek vagy kocsi használata mellett érjük el, a mikor minden igára három szekér jut, a melyekből: egy lerakás alatt áll, a másik bent megrakva vagy üresen vár, mig a harmadik az igával vagy rakodik, vagy uton van. Tehát az iga csak a felrakodásnál és a ki- és befogás alatt áll, máskor pedig folytonosan mozog; még pedig: teherrel lassabb, üresen ellenben bátrabb ütemű lépésben; illetve ha az ló: üresen üg- tésben. Már ha csak fogatonként két járómű áll rendelkezésünkre, az igás erő kihasználása nem lesz ily tökéletes, mert az olykor a szekér leüri- tésére várni fog. Itt hangsúlyozni tartom szük- ségesnek: hogy ne feledjük, miszerint ehhez a folytonos és intenzív munkához az igás jószág- nak nemcsak megfelelő tápláltsága, hanem an- nak kiváló és gondos takarmányozása is szük- séges.

Az asztagot mindig a helyszínen vagy attól nem messze készítsük, a mi által mindenestre az improduktív munkát csökkentjük. A szalmát, töreket, polyvát az alkalmi fogyasztások idején majd jobban ráérünk behordani, mint most.

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél " 5 "

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utányomás joga fentartva.

TARTALOM.

A tojás konzerválásáról. — Dr. Ejury Lajos	Lap	111
A tej homogenizációja fokának meghatározása		111
A tejgazdaságban használt só bakteriológiai elemzése		111
Könyvismertetés		112
Kérdések és feleletek		112
Kérdések: Saanenthali kecske hol kapható? N. J. —		
Gyógykezelti engedély szerzése. Sz. A.		
Feleletek: Eretlen méz. Balogh Bálint		
Kisebb szakközlemények		112
Hírek		112

Védőoltóanyagok

lépfene, sertésorbáncz, serezőgő üszök, gümőkór stb. ellen.

RAPID SERUMOK

lépfene, sertésorbáncz, serezőgő üszök, sertésvész, vérhas, fertőző tüdőlob, baromfi kolera, mirligykór stb. ellen.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT ÁLLÓ

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE

○ ○ ○ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ○ ○ ○

BUDAPEST, IX., LONYAY-UTCZA 18/b.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Serumos kombinált oltóanyagok fertőzött állományok és gyógyító oltóanyagok betegállatok kezelésére.

Kívánatra speciális tájoltóanyagok készíttetnek.

A tojás konzerválásáról.

Irta: Dr. Ejury Lajos.

Miután a tojás konzerválásáról néhányan kérdést intéztek hozzám, a jelen körülmények mellett szolgálatot vélek teljesíteni, midőn a tojáskonzerválás főbb módjait ismertetem.

Ezek pedig a következők: 1., a tojást száraz anyagokba (korpa, marhasó, homok, hamu, faszénpor) rakjuk, 2., berakjuk konzerválólag ható folyadékokba, 3., jégen, azaz hidegen tartjuk, 4., bevonjuk réteget képező anyagokkal, melyek a tojás héjának porusait betömik, illetve elzárják.

Akarmelyik módszert alkalmazzuk is, fontos dolog, hogy konzerválás előtt a tojás héját alaposan megtisztítsuk.

Régi konzerválási módszer az, hogy a hibátlan tojást meszes vízbe rakják, ennek hátránya, hogy a tojás aránylag rövid idő múlva kellemetlen meszes ízt vesz fel.

Nagyon jó eljárás a következő: a tojást berakjuk kaliumhipermanganát-oldatba (1 l. vízben 15—20 gramm k. hip.-t oldunk) 1 óra múlva kiszedjük, leszárítjuk, s egyenkint tiszta papírosba göngyöljük. Az így kezelt tojás frissességét s ízét változatlanul 7—8 hónapig is megtartja, e mellett olcsó eljárás is.

Vagy 3 liter vizet elegyítünk 1 l. szeszszel, ezt telítjük szaliczilsavval, a tojásokat ezen oldatba mártjuk, levegőn szárítjuk, ekkor a héjon apró szaliczilsavkristályok válnak ki.

Mint említettem tojás konzerválására használhatunk olyan folyadékokat is, melyek beszárítják, a héjat áthatatlan réteggel vonják be, vagy pedig a héj anyagával, a szénsavas mészszelet vegyülettel alakulnak. Bekenésre szoktak alkalmazni natronvizüveget, használata azonban meglehetősen körülményes, illetve nehézkes. Használhatnak továbbá megolvastott paraffint, viaszt, gelatin, gummi, gyanta stb. oldatot.

Dr. Julius Strauss (Zürich) a következő eljárást ajánlja: 4—10 rész kaucsukot, 2—10 rész viaszt oldjunk fel 9—15 rész széntetrachloridban és benzinenben, ezen oldatba rakjuk 2 percze a tojásokat, innét kivéve, levegőre tesszük, midőn az oldószer elpárolog, s a tojás

egyenletes, jól záró réteg marad vissza. E réteg megakadályozza a romlást okozó mikroorganizmusok benyomulását és a tojás kiszáradását.

Ujabbán nagy üzemnél úgy járnak el, hogy a tojásokat alkalmas készülékben formadehiddal deszficiálják, azután fluorsókkal impregnálják.

Tojáskonzerválás tulajdonképpen a tojáspor készítése is. Az Egyesült-Államokban nagyban ezt úgy készítik, hogy a tojást komprimált levegővel szétporlasztják, ezt a finom tojás-esőt olyan kamarába szárítják, melyen forró levegő áramlik át. A készítmény igen értékes, a csekély változás, melyet a tojás a szárításnál szenved, ugyszólván jelentéktelen.

A tej homogenizációja fokának meghatározása.

(Von Sobbe O. a Milchwirtschaftliches Zentralblatt 43. évfolyama, 20. füzete 503—506. lapján, Hannover, 1914 október 14.)

(K.) A tej homogenizációja alatt zsirtestecskéinek mechanikus módon való szétzuzását értjük, minek következtében a tej nyugvása után nem válik el a tejszin vagy csak kevéssé. Mielőtt a tejet homogenizáljuk, 65° C.-ra kell hevíteni; ez az eljárás tehát csak olyan tejgazdaságokban alkalmazható, melyek pasztórizálási vagy sterilizálási készülékekkel vannak felszerelve. Célja az, hogy a tejet emészthetőbbé tegyék, szebb színt és kellemesebb ízt adjunk neki; ezenkívül az eladást közvetítő egyéneknek lehetetlenné tesszük a lefözlést.

Mathieu Julien 1892-ben szabadalmat nyert egy tejhomogenizáló gépre; 1902-ben pedig Auguste Gaulin szabadalmaztatott egy gépet, mely az előbbit tökéletesítette; ennek lényeges alkatrészei a következők: 1. egy háromcsilinderes nyomószivattyú, amely 250—300 légkönyomás segélyével a tejet hajcsöves csatornákon át közös nyílás felé hajtja; 2. egy a nyílásba bevezetett, igazítható és kifolyási csatornákkal ellátott ágát, melylyel a kifolyási gyorsaságát és következőképpen a nyomást szabályozhatjuk.

A Berberich-Schroeder-féle homogenizáló-gép, mely 1904-ben szabadalmaztatott Németországban, az előbbiekkal szemben főképp azt a tökéletesítést mutatja, hogy a nyílásba egy csigalaku, körvonalban elrendezett kis csatornáktól átjárt agátkup van bevezetve; a kis csatornákon átfolyó tej nyomása az agátkupot gyors rotációs mozgásba hozza, mely a tejet nagy erővel a nyílás falaikoz veti, a hol a zsirtestecskék szétzuzódnak. Ez a berendezés lehetővé teszi, hogy a gép 150 atmoszférás légnyomással működjék; egy 1912-ben alkalmazott tökéletesítés ezt a nyomást 125—130 atmoszférára szállította le.

E gépeket azáltal próbálják ki, hogy meghatározzák a 65°-ra hevített és a géppel megmunkált tej homogenizálásának fokát. A tej homogenizálási foka alatt azt a zsirszázalékot értjük, mely egy 72 órán át nyugvó minta alsó 50 köbcm.-ében található. A zsiranyagának a homogenizált tejben való meghatározására a szokásos módszereket használjuk (melyek között a leg egyszerűbb és leggyakorlatibb a Gerber-féle), de legalább két meghatározást kell végezni, mindaddig t. i., mig az eredmény nem nagyobbodik.

Czél szerü, ha nem is okvetlenül szükséges, a homogenizált tejet zsirtartalmának meghatározása előtt 5 perczen át 60—65°-ra hevíteni és azután rázás mellett lehűteni; ezáltal kiküszöböljük a homogenizációnak a zsirtestecskék elválását megakadályozó hatását. Az elemzés alá vett homogenizált tejmintán 100 köbcm.-kint egy csepp formalint adunk; azután 250 köbcm.-t belőle egy fokokkal ellátott csilinderbe öntünk és 72 órán át rendes szoba hőmérséklet mellett nyugodni hagyjuk.

Ugyanebben az időben ugyanilyen módon meghatározzuk ugyanazon tejből a homogenizálás előtt vett minta zsirtartalmát. A 72 órai nyugvás után elveszszük a két mintából az alsó 50 köbcm.-t és a felső 50 köbcm.-t és mind egyiket külön Erlenmeyer-féle lombikokba tesz-

szük. Most meghatározzuk mindegyiknek a zsirtartalmát a szokásos elemzési módszerekkel; a nem homogenizált tej 50 köbcm.-es mintájának elemzésére legalkalmasabb a Köhler-féle módszer. Ezután a nem homogenizált tejben talált összes zsirtartalom (a 3 meghatározás összegének) százalékában kifejezzük a homogenizált tej alsó 50 köbcm.-ben talált zsirmennyiséget; az így nyert szám adja a homogenizálás fokát.

A tejgazdaságban használt só bakteriológiai elemzése.

(Wolf, dr. A., A Milchwirtschaftliches Zentralblatt 43-ik évfolyama, 43-ik füzete, 545—551. lapján, Hannover, 1914)

(K.) A tejtermékek sózására használt sók minősége nagyfontosságú nemcsak anyagi, hanem mikrobikus szempontból is, a mennyiben a só mikrobikus flórája e tejtermékek változását idézheti elő és ennek következtében minőségét ronthatja. A jelen cikk ezt a kérdést tárgyalja. — Rapin és Grosseron a nyers és a finomított só megfertőzésének lehetőségét tanulmányozták. Arra az eredményre jutottak, hogy a só, még hosszabb finomítás után is, jelentékeny számú mikrobacsírát tartalmaz. Ámbár e csírák nem kört előidéztek, szerzők tisztatenyészetüknek tengeri nyulakba történt befecskendezésénél mégis mérgező hatást konstatálhattak, mert a kísérleti állatok 24—48 órával az injekció után elpusztultak.

A kieli tejkísérletiállomás bakteriológiai laboratóriumában különböző, részint vaj, részint sajt sózására használatos és nyílt fahordókban tartott sókból vett mintákat végeztek a sók mikrobacirtalmára vonatkozó vizsgálatokat. A tiszta tenyészeteket addig figyelték meg, mig valamennyi telep kifejlődött, azaz nyolez napnál tovább. A nyert eredmények azt mutatták, hogy a csiramennyiség a vaj sózására használt jobb minőségű sóban kisebb (300 csira gr.-onként), mint a sajt sózására használt silányabb minőségű sóban (25.000 csira gr.-kint).

A gorombább sóban, melyet sajt sózásánál használnak, ezenkívül penészt, nagyszámú fermentumot, tejsavas baktériumot és a széna és burgonya bacillus csoportjához tartozó baktériumot találtak. Kört előidéző baktériumokat nem találtak. Más vizsgálatokat a következő célokból végeztek: 1. elszigetelt mikrobáknak a vaj zsíranyagára való befolyásának megfigyelése; 2. különböző sajtok sólévének elemzése; 3. nagy sóföldéből származó sajt mintáknak, és pedig a) egészen friss, nem szárított, b) szárított, nyolez napi, c) körülbelül négy hét óta beraktározott só megvizsgálása céljából. Az ezen vizsgálatokból leszürt eredményeket szerző a következőkben foglalja össze:

A vaj és a sajt sózására használt só némelykor nagymennyiségű mikrobacsírát tartalmaz; a nyílt hordókban tartott só felső rétegeiben jóval több csira van, mint az alsó részekben. A sajt-hoz használt só általában több mikroorganizmust tartalmaz, mint a vajhoz használt só. A sajtlen tett megfigyelések azt mutatták, hogy az gyakran nagyon gazdag a só ízének ártó mikrobacsírában, olyannyira, hogy ez által használhatatlanná is válhatik. A talált fajták között vannak olyanok, melyek a vaj zsiranyagát szétbontják.

A mikrobacsírában gazdag só mindig rontja a vaj minőségét, még ha a használt mennyiség csekély is. A sóban a mikrobák szaporodása aránylag gyenge; de jelentékenyül válhatik, ha a só meg van fertőzve, vagy ha nedves lesz. Következtetések végeredményében szerző hangsúlyozza a só vegyi és bakteriológiai elemzésének fontosságát és a sónak a lehető fertőzések-től megóvását ajánlja (a hordókat légmentesen el kell zárni és a legnagyobb tisztasággal kezelni). A sónak szagtalannak, normális látszatúnak, tisztának és fehérnek és közepes szemcséjűnek kell lennie.

(A Mezőgazdasági Értesítő 1915. évi május havi füzete 801. és 802. lapja nyomán.)



A termelés teóriájának kísérlete. (Versuch einer Theorie der Produktion) című könyv tartalmi összefoglalása. Szerző: *Dr. Fleischl Pál*. Bevezetőleg áttekintést nyújt a könyv a nemzetgazdaságtan elméletének fejlődéséről és nagy vonásokban jelzi, miként lehetne a közgazdasági élet összefoglaló teóriáját felépíteni. Ez megadja a megfelelő keretet az ezen könyvben tárgyalt termelési elmélet elhelyezkedésére egy széleskörű gondolatkomplexumban. Ezen összefüggésben tisztázódnak úgy a termelés fogalma, mint a termelési folyamat határai a fogyasztási és forgalmi folyamatokkal, valamint a javak elosztásával szemben. Az elmélet prämissáinak megállapítása a várható eredmények érvényességét világítja meg.

A termelési folyamat a termelési elemek termékké történő egyesülése által jön létre. E folyamat indító ereje a mi kapitalisztikus gazdasági világrendünkben a vállalkozó teljesítménye, melynek feladata a termelési elemek mikénti felhasználását szabályozni. Az eredeti, nem más termelési folyamatból származó termelési elemek a természet, az ember és a társadalom teljesítménye. A könyv részletes vizsgálat tárgyává teszi, hogy ezen elemek, mint a termelési elemek és a termékek értékalakulását. Az érték adja meg ugyanis a javak magángazdaságilag megítélt jelentőségét. Közgazdasági szempontból viszont a javak közgazdasági használhatósága a megítélés mértéke. A lényeges különbség kettejük között az, hogy az érték magasságára a javak mesterséges monopolizálása is döntő befolyással bír, míg közgazdasági használhatóságuk ettől független. A mesterséges monopolizálás legfontosabb eszközei a nevezetesen vám- és közlekedési politika terén fogantatott állami intézkedések és magánosok szervezetei, mint trustok, kartellek stb.

Ezen analízis alapján lehetségessé válik a termelésen történő magángazdasági és közgazdasági érdek exakt megkülönböztetése. Ugy a termelés minősége, mint annak mennyisége részletes vizsgálat tárgyát képezi mindkét szempontból és különösen a termelés rentabilitásának és produktivitásának taglalása vezet érdekes eredményekre. Azáltal, hogy a könyv a magángazdasági és közgazdasági érdekek viszonyának tárgyalását is felöleli, rámutat az azon praktikus következtetésekhez vivő utra, melyek az elmélet prämissáinak figyelembevételével belőle nyerhetők.

Az utolsó kérdéscsoportot a termelés ágai lényegbeli egyenlőségének problémája alkotja. Az újabb osztrák és amerikai iskola kivételével a gazdasági elmélettanok, mély ellentéteket állítottak fel östermelés és továbbtermelés, mezőgazdaság és ipar között; ezek kritikája, valamint, a könyv pozitív fejtegetései azt bizonyítják azonban, hogy a jelenségek csak fokozati különbségek és az elmélet eredményei a termelés összes ágaira egyaránt érvényesek.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Saanenthali kecske hol kapható?*

Kérem sziveskedjenek néhány címet közölni, hogy hol szerezhető be saanenthali kecske, mert szeretnék ilyeneket beszerezni. *N. J.*

Kérdés. *Gyógykezelési engedély szerzése.*

20 évi gyakorlat után tejműködés-iskolát végeztem így a szarvasmarhaállományban bő tapasztalattal bírok. Ez szerint szeretnék engedélyt szerezni a szarvasmarha gyógykezelésére; hol és miképp szerezhetnék ilyet?

Kérés erre nézve felvilágosítást. *Sz. A.*

Felelet. *Eretlen méz* című kérdésre.

Kérdéstevő helytelen dolgot cselekedett, mikor a befedetlen, tehát éretlen, mézet elszedte, még inkább megettözte a helytelenséget azzal, hogy azt ki is pörgette. Sokkal helyesebben járt volna el, ha a kaptárból az ablakokat leszedve, azok helyét is keretekkel pótolja. Ha pedig ez is kevésnek bizonyul, lehetett volna a kaptár tetején egy 8–10 cm. lyukat furni, mely később

mint szellőztető ugyanis jó szolgálatot tett volna s erre egy keretes ládikát tenni.

Hogy mi sors vár az éretlen mézre, azt biztonsággal megmondani nem lehet. Megtörténhetik, — mint a hogy minden valószínűség szerint meg is történik, — hogy megerjed, de az sem lehetetlen, hogy hűvös helyen tartva, meg lehet őrizni az erjedéstől. Ez a méz sűrűségétől függ. Legnagyobb hiba volna ezt a rendes fogyasztóközönségnek méz gyanánt eladni, mert ezeket végleg elriasztaná a silány mézzel kéréstevő magától. Fel lehet azt használni mézbornak, vagy mézeczetnek, esetleg valamely városi czukrász, mézescalácsos vagy likörgyáros azonnali feldolgozásra meg is veszi. Fel lehetne etetni is, ez esetben azonban a méhek a méz egy részét fiasítás nevelésére fordítanak, a másik rész is vesztené jó minőségéből, mert minél inkább többször megy át a méz a méhek gyomrán, annál többet veszít a simaságából. Ha a kérdéstevő az elszedett mézet nem pergette volna ki, akkor a rohamos hordás után azonnal beadhatta volna valamely méhesaládnak beérlelés végett. *Balogh Bálint.*



Az állatkimelés céljából kibocsátott rendeletek. *Hazánkban* a 103. 510/914. sz. rendelettel az üszöborjak, három évesnél fiatalabb üszök és a hasas tehének levágását tiltották meg.

Németországban is bocsátottak ki ehhez hasonló tárgyú rendeletet, még pedig az egész birodalomra három hónapig tartó érvénnyel. Ez idő lejártával a központi hatóságokat bizták meg az állatkimelés céljából szükséges intézkedések megtételére. Németországban a 75 kilón aluli súlyú borjak és 7 éves kort meg nem haladott tehének levágása volt tilos.

Ausztriában a szarvasmarhák és sertések levágását szintén korlátozták. Az 1915. május hó 8-iki rendelet szerint a tehének, üszök, valamint a koczák, ha vemhességnek oly előrehaladott szakában vannak, hogy ezt az állatok tartásával, eladásával vagy vágásával foglalkozó egyének felismerhetik, vágásra — a kényszer-vágást kivéve — el nem adhatók és le nem vágathatók. Fejős és tenyésztehének nőivarú vagy herélt borjuk, valamint üszök és tinók 2 és fél éves korig, továbbá bikaborjak és bikák 2 éves korig csak hatósági engedéllyel adhatók el vagy vágathatók le.

Belgiumban 1915 február 1-én kelt rendelettel a terhes koczák az élőben 60 kilót meg nem haladó súlyú sertések és az üszöborjuk (a továbbtenyésztésre alkalmatlan barázdált faru borjuk [Doppellender = veau á croupe de poulain] kivételével) levágását megtiltották. E rendelet értelmében borjunak az olyan állatot kell tekinteni, melynek még nincs két állandó foga. A rendelet megszegésével leölt állatokat a vágóhídi állatorvosnak vagy a vizsgázott husvizsgálónak nem szabad a közfogyasztásra alkalmasnak jelző bélyegzővel lebélyegezni.

E rendeletek kibocsátásával az volt a főcél, hogy a népnek, tejjel és hússal való élelmezését biztosítsák. Ezt főképp a fiatal és a tenyészállatok vágási tilalmával vélték elérni.

A Roquefort-sajt zsiranyagának összetétele. (Currie J. N. [Bureau of Animal Industry, U. S. Department of Agriculture], a Journal of Agricultural Research II-ik kötete 6-ik száma 429—434. lapjain. Washington, 1914 szeptember.) A Roquefort-jellegű sajt előállításának nehézségét az Egyesült-Államokban a juhtej és tehéntej összetétele közti különbségnek tulajdonították. Szerző egy előző cikkében behivatkozta, hogy e sajt pikáns ize bizonyos oldhatatlan vagy vízben csak részben oldható illó zsírsavaknak az érés alatt való felhalmozódásának tulajdonítható. Ennélfogva összehasonlító tanulmány tárgyává tették, különös tekintettel az említett savakra, egyrészt a tehéntej másrészt az importált tipikus Roquefort-sajt zsiranyagát. Az eredmény azt mutatta, hogy a két fajta zsiranyag közti különbség nem elég jelentékeny ahhoz, hogy a Roquefort-sajt gyár-

tásánál a juhtej kizárólagos használatát vegyük igénybe, de másrészt egy importált sajt, mely egészen vagy nagyjából juhtejből készült, jellegzetesebb pikáns izzal bir, mint ugyanazon érettségű, tehéntejből készült sajt. (K.)

(A Mezőgazdasági Értesítő 1915. évi április havi füzetének 663. lapja nyomán.)

A madarak és a háború. A hadihajók személyzete figyelte meg, hogy a hajókat ez idő szerint szokatlanul sok sirály kíséri utjukban. Egy ízben feltűnt egy hadihajó legénységének, hogy az árbocokon szokott délutáni pihenőjüket tartó sirályhad hirtelen felröppen és nagy körökben egy távolabbi uszó tárgy fölött kering. Legott messzelátóval kémlelték a gyanús tárgyat és fölismerték egy tengeralattjáró hajó periszkópját; épp jókor, hogy még elmenekülhettek a veszedelem elől. Természettudósok ezt úgy magyarázzák meg, hogy a sirályok, amelyek a nyílt tengeren nem sokszor juthatnak eleséghez, a víz felszínén uszó bármely tárgyat körülropkódnak; a tengeralattjáró hajó testét meg éppen bálna hullájának nézik és dus lakmározás reményében kísérgetik az éhes állatok. Azt is megfigyelték már a most folyó háború során, hogy a papagájok ösztönyszerűen jóelőre megérzik a repülőgép vagy léghajó közeledését. Még mielőtt a legjobban fölfegyverzett emberi szem észrevehetné, a papagájok nyugtalankodni kezdenek és rémes rikácsolással jelzik a repülőgép közeledését épp úgy, mint a hogy a madarak általában nyugtalan viselkedésükkel figyelmeztetnek a közvetlenül bekövetkező földrengésre. Épp ez ok miatt a párisi Eiffel-torony megfigyelő-állomásán állandóan több papagájt tartanak kalitkákban, amelyek már több ízben jó szolgálatot tettek. A francia erdőségek közelében vívott ütközetek során pedig azt az érdekes megfigyelést tették, hogy a madarak röptelenségük irányából igen sokszor egész bizonyossággal meg lehet állapítani az ellenség tüzérése rejtekhelyét. A madársereg ugyanis egyszerre és egész csapatban röppen föl az olyan fákról, melyek közelében ágyulós dördül el.



Személyi hírek. A földmivélsügyi miniszter Valló Árpád méhészeti szaktanítót ezen állásában való meghagyás mellett, a IX. fizetési osztályba, Jancsovics Endre és Körmeny József fizetéstelen méhészeti szaktanítókat pedig a X. fizetési osztályba méhészeti szaktanítókká kinevezte.

Pályázati hirdetés. A sárvári m. kir. tejjelgazdasági szakiskola igazgatósága a folyó évi szeptember hó 15-én kezdődő és következő év augusztus hó 15-ig tartó tanfolyamon rendszerített öt 480 korona állami ösztöndíjra ezen pályázatot hirdet. Az üzletvezetői tanfolyam célja: nagyobb tejjelgazdaságok, vajtermelési központok és sajtgyárak részére elméletileg és gyakorlatilag alkalmas üzletvezetőket, illetőleg tisztviselőket képezni. Földbirtokosoknak, gazdaszaktéknak alkalmat nyújtani, hogy a tejjelgazdasági üzletre vonatkozólag alapos szakismerteket szerezzenek, melyek segítségével képesek legyenek tejjelgazdasági üzletet szervezni és sikeresen vezetni. Az üzletvezetői tanfolyamra rendszer hallgatókul felvétetnek azok, a kik: a) a 20 év betöltését igazolják, b) m. kir. gazdasági akadémián végbizonnyítványt nyertek, c) kiskorúság esetén a szakiskola látogatására a belépni óhajtóknak szülőik vagy gyámjaik beleegyezését kell birniok és ezek részéről biztosítva kell lenniök, hogy a tanév alatt a szükségesekkel el fognak láttatni, s a teljesítendő fizetéseket a szakiskola pénztárába az előirt időre mindig be fogják fizetni, d) tejjelgazdasági gyakorlatot igazoló jelentkezők a felvételt illetőleg előnyben részesülnek. A folyamodványok f. évi augusztus hó 1-ig a m. kir. földmivélsügyi miniszter ur önagyméltóságához czimezve, a szakiskola igazgatóságához nyújtandók be. Megjegyzetjük, hogy a szakoktatási intézményeknél alkalmazandó gyakoronokok szakiskolánk végzését igazoló bizonnyítvány felmutatása esetén általában előnyben részesülnek.

Állatpusztulás a háborúban. Fogalma sem lehet az embernek egykönnyen: mennyi

állat esik a háboru áldozatául. Az Animal World szaklap más háborukban szerzett tapasztalatokkal áll elő, hogy a kérdést valamennyire megvilágítsa. Az amerikai polgárháboru utolsó évében az Unió hadseregének több lova volt kétszáz ezer darabnál; e közül naponta 600 körül dőlt ki. A teljes veszteség 20 000 felé járt. A bur harczok alatt 15.000 lónál és öszvérnél többet vesztett Anglia egy évben. Rendkívül nagy kárt tesznek a lovakban a srappel okozta sebek. Egy állat sem bírja ki a fertőzést oly rosszul, mint a ló; az így fertőzött jószág szemlátomást vész a husából, leromlik, hamar hasznavehetlenné válik és agyon kell lőni. A rossz időjárás, szűk, rendetlen etetés és sok nyavalyát hoz ki a lovakból. Hozzávetőleges számításal, míg a háboru tart, naponta átlag 5000 lovat kell kifogni a hámból, illetőleg ennyiről levenni a nyereget; a mi katonai szempontból rokkant, hosszabb-rövidebb időre »maródi« lesz meg kidől és végkép elpusztul. A lovak, öszvérek hadivesztéséhez mérten a kutyák és postagalambok pusztulása — szóba sem igen jöhet

Központi takarmányellátás Bajorországban. Münchenből írják, hogy a takarmányellátásnak az új aratás utáni biztosításával egy ujonnan életre hívott központi szervet, a bajor takarmányosztó társaságot bízták meg, a melynek megalakításán a bajorországi mezőgazdasági tanács az érdekeltséggel kapcsolatban már régóta fáradozott. A mezőgazdasági és kereskedelmi érdekképviseletek mind részt vesznek a társaság igazgatásában. Az új vállalat célja Bajorországnak ellátása takarmányanyagokkal és pedig mindaddig, a míg a takarmányanyagokkal történő kereskedelemre vonatkozó háborus intézkedések érvényben maradnak. A társaság természetesen nem nyereségre alakult és az alakítandó birodalmi takarmányellátási központtal kapcsolatban, azonban a speciális bajor érdekek tekintetbevételével fog működni.

Az Állatkert kérelme. Az Állatkert igazgatósága kéri a közönséget, hogy vadgesztenyét

és hangyatojást küldjön az állatoknak. Mindkettőből esetleg nagyobb mennyiséget óhajtana venni is az állatkert, de elfogad kisebb mennyiségekre vonatkozó ajánlatot is. A hangyatojást ezelőtt a stájerországi erdőkből szerezték be rendszeresen, de az idén onnan nem kaphatják az éneklő madarak legkedvesebb eledelét. Hazánk hegyes vidékein is lehetne eleget gyűjteni, de senki sem foglalkozik vele. Erdőőröknek ez jól jövedelmező mellékfoglalkozás lehetne. A vadgesztenyegyűjtés nemsokára kezdődik. Az állatkert igazgatósága kéri az illetőket, a kiknek területein sok vadgesztenyefa van, hogy gondolkodjanak jóindulattal a mi szép állatkertünk lakóira.

Rokkant katonák méhésztanvizsgálója. Mint már említettük, az Erdélyrészi Méhésztan Egyesület méhésztanfolyamot rendezett Kolozsvárott a rokkant katonák számára. A tanfolyamon a rokkant katonák teljes kiképzést kapnak a méhészeti gazdálkodás köréből, úgy hogy ez majdnem biztos megélhetést nyújt a számukra. Most — mint Kolozsvárról írják — befejeződött már a második méhésztanfolyam is, a melyen 90 rokkant katona vett részt. A záróvizsgán megjelentek a katonai parancsnokság képviselői is s a sikerült vizsga után báró Jósika Gábor mondott beszédet a rokkant katonákhoz.

Az állati betegségek összegezése július hó 4-én.

A betegség neve	Összesen		A mult heti állapothoz képest			
	közéeg	udvar	t	b	b	kevesebb
Lépfene	151	165	4	14	—	—
Veszottség	360	395	1	—	—	5
Takonykór	47	52	—	—	2	2
Ragadós szájszél- és körfőmfájás	832	5763	132	949	—	—
Juhhimlő	3	5	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	23	87	—	—	6	11
Rühkór	388	784	—	9	—	—
Bivalyvész	15	24	3	12	—	—
Sertésorbáncz	74	217	9	25	—	—
Sertésvész	286	1207	24	279	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
Url Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. július 6.
 Ár élősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60-100 kg. fill.	300-290
"	100-120	297-280
"	120-160	280-280
"	160-200	280-270
Vészen át nem ment	160-100	230-270
"	100-120	270-270
"	120-160	270-260
"	160-200	230-260

Budapesti vagómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 8.

Főhajtás és árak:	I.	1915. július 8.	V.
	230-280	298 180-228	—
174 Bika	260-310	—	180-218
428 Magyar hizott ökör	280-320	340 210-278	180-228
571 Tarka hizott ökör	200-230	—	—
Magyar legelőmarha	—	150-198	—
Boszniai ökör	—	—	—
203 Magyar tehén	—	150-240	—
908 Tarka tehén	—	150-270	294
57 Bivaly	—	144-230	250
84 Növendékmарha	—	150-240	—

Eladtalan 306.
 A felhajtás 269 darabbal több volt a multheténél. Irányzat lanya, elsőrendű változatlan, egyéb minőségek 20-30 K-val, bikák és bivalyok néhány koronával olcsóbbodtak.

Budapesti szurómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 6.

Főhajtás és árak:	230-250	252-270	210-228
	440 Magyar élő borjú	—	—
Magyar öltött borjú	—	—	—
Galicziai borjú	—	—	—
Öltött bárány párja	—	—	—
7 Rugott borjú	160-200	—	—
Élő bárány párja	—	—	—
Öltött göblye	—	—	—
Eladtalan.	—	—	—

Irányzat lanya, az árak kgr.-kint 20-24 f.-rel csökkentek.

Vásári jelentés: Budapest, 1915. évi július hó 8-án tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom élénk.

Jegyzeteltetett jobb minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Elad-datott	Árak kor.-ban
a) háts	44	26	300 1700
b) könnyebb kocsi (jukker stb.)	6	48	450 700
c) nehezebb kocsi (hintó)	73	52	650 1300
d) igás kocsi (nehéz nyugoti faj)	117	47	660 1800
e) könnyű	109	44	420 600

II. Közép minőségű lovakból:
 a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.) 85 44 310 460
 b) könnyebb félék (parasztló stb.) 51 27 180 290

III. Alarendelt minőségű lovakból: 173 47 100 480
 Összesen 718 338

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 84 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott 31 drb. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott — 5. Takonykór miatt a gyepteresthez küldetett — drb.

Feladó fészkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
 Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

MIKROSOL



SZAGTALAN LEGJOBB SZER
FALFERTŐTLENÍTÉSRE
PENÉSZ- ÉS NYÁLKAGOMBA ELLEN
 Egyedüli gyártói
LOTZ EDE ÉS TÁRSA
 BUDAPEST VII. ÖRNAGY U. 4.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.



Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

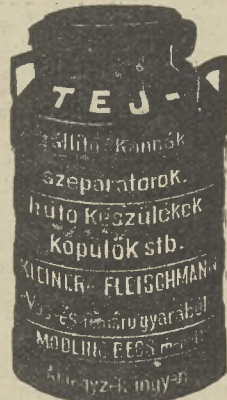
a „PATKÁIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.



HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15

szőlő trágázása.

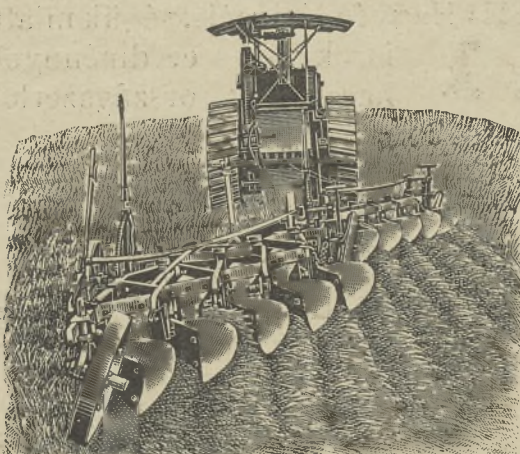
Irta **ORDÓDY LAJOS.**
 Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.** Utánvétellel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágákkal úgy trágázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.



A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitő GŐZEKE

50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

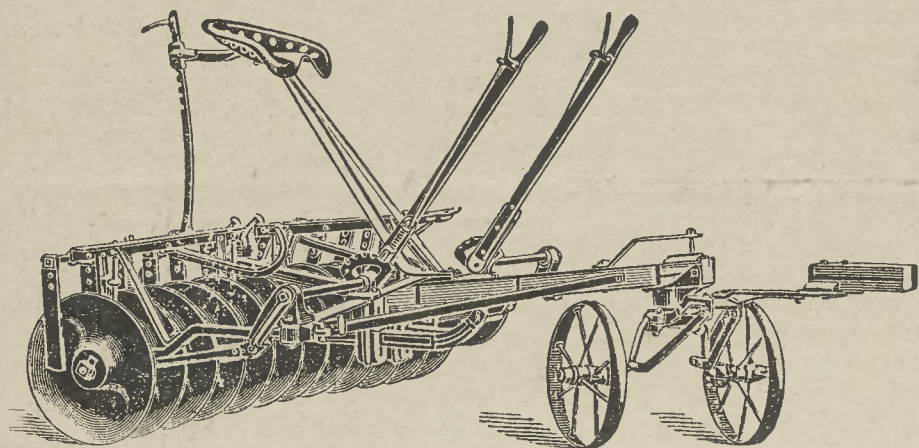
Bővebb felvilágosítást úgy ezen magajáró, mint a legjobb kivitelű kettősrendszerű világhírű gőzcseplőkről, gőzterautókról, gőzúthengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselet

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

A talajelőkészítés

és megmivelés fontosságát és hasznosságát

bővebben ismertetni ma már szükségtelen. Ezen cél elérése még a kisgazdának is könnyű, ha a megfelelő és czélszerű eszközöket használja. Ezen okból gyárunk a tekintetbe jövő ezen eszközöknél is a hazai viszonyok szemelött tartása mellett jól, szaporán és gazdaságosan dolgozó típusok forgalombahozatalára törekszük.



A tarlóbuktatás

fontos munkáját legezészerűbben végzik a

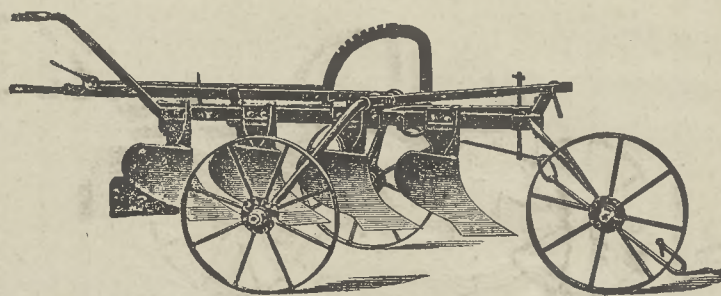
kidomborított közepű hullámos tárcsásboronáink,

melyek tányérjai nemesak feltépik, hanem fel is forgatják a tarlót. A tárcsák élei által felvágott földszelét a tárcsák kidomborított központján megtörik, szétmálik és **szétporhanyitva**, s a mellett teljesen lefordítva csuszik le. Ezen, czégünk által forgalomba hozott **hullámos** tárcsás boronák **lényegesen csekélyebb vonóerőt igényelnek**, mint a közönséges homoru tányérosok, mert a **a föld nem tapadhat a domboru közepű tárcsákon.**

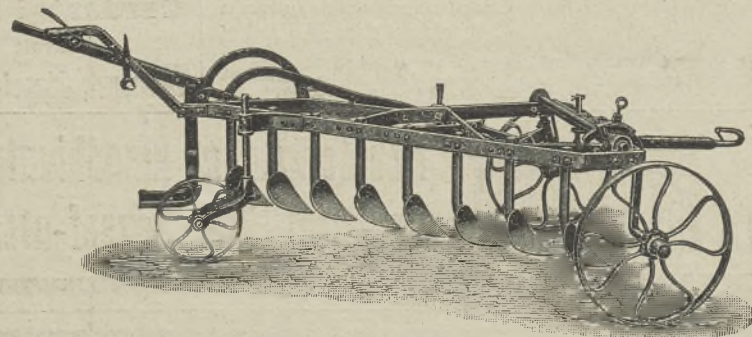
A tarlóbuktatás

gyors és alapos eszközlésére ajánljuk továbbá

négyvasu ekéinket,



melyeknek vonóerőszükséglete a szapora munkateljesítményhez képest igen csekély és így a **jelenlegi viszonyok** között az üzemköltség ellensúlyozására, illetve a szükséges emberi erő redukálására vannak hivatva.



A tökéletesített rendszerű

6- és 8-vasu

Kultivátoraink

tarlóbuktatásra és a már megmunkált, de kigazosodott és ezért újabb megmunkálást igénylő földek lazítására és **porhanyítására** szolgálnak, **különösen vetés előtt!** Nagy fogási szélességük miatt **vetőszántásnál** is kiváló eredménnyel használják országszerte.

Érdeklődőknek ábrás leírást küld:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.

Mert hiszen csak minden gazdaságban van a majorhoz közelfekvő olyan tábla, a melynek a szalmás termését rossz utak esetére fentarthatjuk; a jó utakkal vagy mezei vasúttal rendelkező gazdaságokban meg e tekintetben semmiféle aggodalomra nincs ok; és ennek az elvnek a mellőzésére rendes körülmények között csak a hozzá nem értés vagy a szeszély vezethet, de a mai körülmények efféle fényűzést nem engednek meg.

Az asztagokat egy vagy több cséplőgép-állításhoz megfelelő hosszúságúra készíthetjük, a körülményekhez képest, de a feneket mindig csak egy cséplőgép-állítással hosszán, vagy ennek a felén, vagy ha még kevesebb erőnk volna, még ennél is rövidebben kezdjük meg és csak a mikor már ezzel a megkezdett részlettel jó magasra felhaladtunk, vagy ha igatorlódásra volna kilátásunk: nyújthatjuk azt a kezdett arányban tovább, újabb szakaszt kezdve úgy, hogy a mikorra a harmadik szakaszt is megkezdjük, akkorára már a második szakasz is jó falmagasságba jusson, az első pedig a tetőzés befejezéséhez álljon legalább is közel; mert hiszen a harmadik szakaszt az elsőn immár feleslegessé való kézierővel kezdjük. És így megy a munka tovább, mert csakis így lehet a munkának torlódás nélküli folytonosságát biztosítani és azt elérni; de ehhez kell, hogy a munkavezető ennek a munkabeosztásnak a nagy jelentőségét megértve, ettől áthatva legyen és figyelmét szakadatlanul e kérdés megoldására összpontosítsa. Mert elegendő egy gyalog munkásnak vagy járóműnek nem a megfelelő helyre való állítása ahhoz, hogy igánk egygyel kevesebbet forduljon, mint a mennyit helyes beosztás mellett fordulhatott volna. Ez pedig nagy szó és annyit jelent, hogy annyiszor annyi keresztünkkel több marad behordatlanul, mint a hány igánk a munkában résztvevő és a hány keresztet egy igára raktunk.

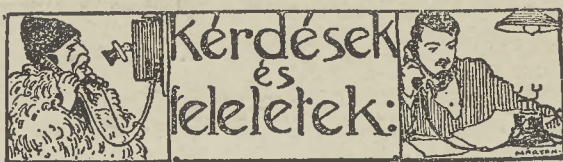
E téren leginkább azt tapasztaltam, hogy a tisztelt gazdátársak ennek a kérdésnek a megoldását az illető munkavezetőtől (öregbéres, gazda, csósz, hajdu stb.) többnyire csak egyszerűen követelik, a helyett, hogy abban oktatólag maguk is aktív részt vennének, és innen származik az a nagy különbség, a mely a költség tekintetében e téren tapasztalható. Annyit mondhatok, hogy ez nem éppen könnyű feladat, mert jó néhány esztendő szükséges hozzá, míg az egyszerű, de értelmes embert erre a folytonos figyelemre megtanítani tudjuk és még ekkor is, az iskolát jóformán minden évben elülről kell kezdeni. *Ide mindenekelőtt olyan türelem szükséges, a melyet: az alapos számítás, az e téren való kitartó tanulmány és az ügy nagy fontosságának az átérzése szülhet a gazdában, de ez nem a nagy hang és lárma, hanem a jóakaratu oktatás nyomán termi meg a maga rózsáját.*

Visszatérve még az asztagfenékezéshez, meg kell itt emlékezmem arról is, hogy a cséplési munkálatoknak gyorsabb végezhetőseire is gondolnunk szükséges itt, e végből az asztagokat úgy elhelyezni tanácsos, hogy egy-egy cséplőgépállítástól minél több gabonát tudjunk elcsépleni. Nevezetesen figyelembe kell most vennünk azt is, hogy ez idén hiányozni fognak a csépléstől azok a jól begyakorolt gépetetőink, a kik a gépfelállításnál a harcából szabadságolt gépkezelőinknek segédkezni szoktak. De még az is kérdés, hogy vajjon visszajuk-e a mi ügyes gépkezelőinket és nem kell-e e téren is kezdő és avatatlanokkal megelégednünk, a mely esetben még inkább kívánatos leendő, hogy a cséplőgépet minél kevesebbbszer állítsuk odébb, mert nagyon jól tudjuk, hogy milyen keserves és hosszadalmas munka a gépállítás, ha nem hozzáértő, ügyes emberek forgolódnak a körül.

A mikor az asztagrakással annyira felhaladtunk, hogy a kévét már felfelé kell adni: az elevátor segítségét vesszük igénybe, a melylyel nemcsak tekintélyes mennyiségű kézierőt takarítunk meg, de még azt kiváltképpen a nehezebb és háládatlanabb munka alól szabadítjuk fel. Mert hiszen tudvalevőleg a kévék felfelé emelését az elevátor teljesíti, a kézierő pedig csak azoknak a továbbadását és elrakását végzi. Talán felesleges is említenem, hogy a járóművek leürítését úgy kell eszközölni, hogy azokon mindig két-két munkás dolgozzék; ezek az elevátorba a kévét lefelé dobván, alig néhány perc leforgása alatt leürítik azokat. A munka folytonosságát itt kellő körültekintéssel azáltal biztosítjuk, hogy a járóművek leürítéséhez még egy tartalék munkást is beosztunk, a ki a következő

jároműre ennek a béresével vagy kocsisával együtt reámenve: munkára készen várja azt a pillanatot, a midőn az előtte lerakódó járómű az elevátortól eltávozik, az övé pedig annak helyére állítatik. A lerakódó járóműről megszabaduló gyalogerő a hulladékot takarítja föl és a következő járóműre a vázolt módon helyezkedik fel. Ökörfogatoknál még két gyereket is czélszerű ide beosztani, a kik a fogatokat fel- és elvezetik, egyébként pedig a munkásoknak vízzel és más szükségletekkel való ellátásával és egyéb segédkezésük által járulnak hozzá a többi erő teljesebb kihasználásához. Itt a váltatlan járóművekkel való munka esetét vázoltam és ez a váltott járóművek fennforgása esetében a körülményekhez képest a szerint szenved módosítást, hogy a járóművek leürítése igánk számához mérten milyen sürgős? Nevezetesen, ha nagy távolságról, de kevés igával hordunk: a járóművek leürítésére valószínűen egy-egy munkás is elegendő lesz, míg ellenben közlelő hordva: az igához képest több gyalogos erőre lesz szükségünk és a járóművek leürítésének is megfelelően gyorsabban kell történnie, mihez képest tehát ez esetben erre a czélra két-két munkás még esetleg a legjavából való lesz alkalmazandó.

(Folytatjuk.)



Kérdés. Megtartási jog.

Egyik régi adósmóltól egy kitöltetlen váltót kaptam évekkal ezelőtt. Mivel semmi reményem nem volt arra, hogy pénzemhez jussak, nem pereltem azt. Most — véletlenül — de jogos uton nevezett adósmólt tulajdonát képező betétkönyvecske került a kezembe, fedezhetem-e abból követelésemet? A. S.

Felelet. Rozstartlóba pohánka című kérdésre.

Tekintettel arra, hogy a pohánka tenyészideje igen rövid, azt tanácsolom kérdezőnek, hogy most hamarosan sekélyen buktassa le a rozstartlót s egyben boronálja is el, hogy a gyommagvak hamar kikeljenek, ha aztán pár hét múlva már zöldel a tarlóhántás, akkor 5—6" mélyen szántsa meg ezt a földet, úgy hogy a gyomnövények le lesznek földelve. Akkor már tiszta gyommentes talajt nyer s ebben jól fog diszteni a pohánka, mely porhanyó és tiszta talajt kíván. Ha egyszántásba vetné, a gyomok is vele együtt kelne ki és elnyomná. — r — n.



A nád fiatalon, még virágzás előtt, zölden levágva, oly tápértékű takarmányt szolgáltat, mint a zab, ellenben később csakis alomanyag-nak jó. Keletporoszországban Mazuriában a parasztok lovaikat nádszeccskával etetik minden abrak adagolása nélkül és ezen állatok jól néznek ki, sima szőrűek és a nehéz munkát is jól bírják. A háboru folyamán híressé vált mazuriai tavak környékén egyes kiscgazdák rendszeresen minden nyáron kétszer kaszálják meg zölden nádasaikat; sarlóval szokták vágni és kévékbe kötni, bazaszállítani és felszeccskázva megétni.

A legnagyobb ellenségei rétjeinknek a mohák, mindentéle tuskés és egyéb gyomnövények. Tudvalevőleg a mohák irtására legjobb eljárás a rétnedvességének részbeni megszüntetése, mi alagsövezéssel eszközölhető a legczélszerűbben, azonban ügyelni kell arra, hogy tulságosan ki ne szársuk ezzel a rétnalaját, mert akkor a termés mennyiségében szenved erős csorbát. Különbösen az alagsövezést kell, hogy nyomon kövesse a megfelelő trágyázás, mely méz, káli- és foszfortrágyák alkalmazásából áll. kat holdanként 3—4 q kaint és megfelelő Thomassalaktrágyázással és ha kell, megszéssel csodát lehet művelni az alagsövezett réteken.

Cséplési idényben BENZOLINE a stabilmotor új hajtóereje. Teljes pótlék benzin helyett.

BENZOLINE nem esik pénzügyi hivatalos ellenőrzés alá, beszerzésére nem kell hatósági vagy hatonai engedély.

BENZOLINE azonnal a legnagyobb mennyiségben szállítható.

Néhány vélemény:

Főhercegi uradalmi igazgatóság.

Magyaróvár, 1915 június 14.

M. Elfer urnak, Wien.

A f. évi április 30-án rendelt benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve és kérünk 18 barrel benzolint a kapott minőségben részünkre megküldeni.

Küldjenek azonnal 15.000 kiló benzolint gyorsárunak.

Vártüzerség, 5. sz. zászlóalj, Trentó.

Stabilimento Technico Trjestinó.

Megrendelő-lap 10927/10998. sz.

M. Elfer urnak, Wien.

Április hó 10-én eszközölt megrendeléshez hasonlólag 10 barrel benzolint.

Dr. Alberti, Wolf és társa.

Kereskedelmi kertészet, Lajta-Sz.-Miklós,

1915 május 12.

M. Elfer urnak, Wien.

B. levelére vonatkozólag értesítjük, hogy a benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve, nagyon szépen dolgozik, takarékos.

Kargl Th. Waidhofen.

Ybsz, 1915 május 12.

M. Elfer urnak, Wien.

Miután a küldött benzolint alaposan kipróbáltam, értesíthetem, hogy nagyon meg vagyok elégedve. Benzolin tulajdonságánál fogva nem képez kormot, könnyen gyulad, erős fészítőereje van és ideális hajtóerő.

M. Elfer urnak, Wien.

Szívesen igazolom, hogy az Ön által kapott benzolinnal nagyon meg vagyok elégedve. War-chalovszky-motórom kifogástalanul dolgozik vele.

Georgievits Dusan,
keresk. kertészet, Pozsony.

BENZOLINE kizárólag vas-hordókban 150 kg. tartalommal szállítatik.

ELFER M.
Wien, I., Krügerstrasse 3.



Temetés. Lapjaink hősi halált halt és ideiglenesen a harcztérn eltemetett kiadótulajdonosa és főszerkesztőjének drága holttemétét f. hó 6-án délután egy órakor helyezték el Nagykereskényen a családi sírboltba örök nyugalomra. A gyászszertartáson számos rokon és jóbarát is

Hont- és Bars vármegyék előkelőségein kívül a hadseregnek több tisztje és önkéntese, nemkülönben a helybeli katonaság altisztjei is részt vettek, valamint a nagykereskényi és szomszédos községeknek valamennyi lakója. A koszos egész tömege fejezte ki azon kegyeletet, mely a halott iránt a szívekben megnyilvánult.

A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Székhelyi Mailáth Imre és neje dubraviczai Dubraviczky Ilona mint nagyszülők, merei Vajda Barnáné szül. ordódi és alsólieszkői Ordódy Irén és férje merei Vajda Barna mint nővér és sógora, saági Gregersen Helga mint menyasszonya, ugy a maguk, mint az egész rokonság nevében fájdalommal telt szívvel jelentik, hogy ordódi és alsólieszkői **Ordódy László** földbirtokos, m. kir. 9. honvéd-huszárezred tartalékos hadnagya folyó évi május hó 7-én a galicziai harcztérn, Dabrowa község elfoglalása alkalmával súlyos sebesülése következében, életének 26-ik évében hősi halált halt. Bajtársai Odporyszov község mellett, május hó 8-án helyezték ideiglenes sírba.

A megboldogult hült tetemei Nagykereskényen (Hontmegye) folyó hó 6-án, kedden délután 1 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint nyugalomra helyeztetni.

Az esztergomi szent miseáldozat folyó hó 6-án, kedden délelőtt 10 órakor fog a nagykereskényi templomban a Mindenhatónak bemutatni.

Nagykereskény, 1915 július hó 3-án.

Áldás emlékére!

Hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal a következőket közli: Társadalmunk a hadifoglyokkal szemben eddig is a humanitás álláspontjára helyezkedett s töle telhetőleg igyekezett az ütött sebeket gyógyítani a foglyok létét legalább is tűrhetővé tenni. Most azonban ebben az irányban új feladatok előtt állunk. Az aratási munkálatokhoz gazdáink nagyobb tömegekben veszik igénybe a hadifoglyok munkáját. Velük közelebbi érintkezésbe kerülnek és míg egyrészt az okos számítás is reá birhat bennünket arra, hogy a hadifoglyokkal kiméletesen, sőt jól bánjunk, másrészt most lesz igazán alkalma társadalmunknak közvetlenül és gyakorlatilag is megmutatni, hogy mennyire hatották át az emberiség nemes érzelmei.

Midőn magunk részéről eddig is foglalkozván a hadifoglyok helyzetének enyhítésével, az eddigi tapasztalatok alapján bizalommal és melegséggel fordulunk közönségünkhöz, kérve, hogy a hadifoglyokkal emberiesen és jóakarattal bánjunk, másrészt reá kell mutatnunk arra, hogyha mindjárt nem egy családokban volt is részünk, nem teszünk le a reményről, hogy a tőlünk hadifogságba kerültek érdekeit munkáljuk, a mikor a kezeink közt levő hadifoglyokkal kifogástalanul bánunk, mert ez esetben annál inkább várhatjuk, és így igényelhetjük, hogy a jó tettért, jót várj elvénél fogva hazájuktól elszakadt, fogságba került fiaink hasonló sorsban fognak részesülni.

Kérjük tehát mindazokat a kiknek módjában áll, hogy ezen nemes cél érdekében, ne csak maguk tegyenek meg minden lehetőt, hanem igyekezzenek oda is hatni, hogy társadalmunkban ható erő gyanánt jusson kifejezésre az a jóakarattal, mely a szerencsétlenül jártakkal szemben közös kötelességünk.

A termés biztosítása és a papság. Csernoch János bíboros hercegprímás főegyházmegyei körlevelében hatalmazta föl papjait, hogy a míg a háborus helyzet szükségessé teszi, engedjék meg hivatásuknak a vasárnapi mezőgazdasági munkát. A hercegprímás kifejezi körlevelében, hogy most az a legégetőbb hazafiúi és társadalmi kötelesség, hogy az itthonmaradt hívek lelki szükségletük csorbítatlan kielégítése mellett hadban levő fiaik és családfőntartóik elmaradt gazdasági munkáját a tőlük telhető legnagyobb szorgalommal igyekezzenek pótolni. Fischer-Colbrie dr. kassai püspök is többször utasította már ebben az irányban a papságot, bár az külön fölhívás nélkül is megtesz minden lehetőt. Fetsér Antal győri püspök jelzi, hogy a lelkészkezdő papságot ő is ebben az irányban utasította. Ugyanezt tudatja Mikes János gróf szombathelyi püspök és Zichy Gyula gróf pécsi püspök. Glattfelder Gyula csanádi püspök átirata hasonló értelemben szól. Balás Lajos rozsnói püspök kijelenti válasziratóban, hogy át van hatva annak a tudatától, hogy a jelenlét viszonyok között az egész hadviselés sikere, létérdeünk parancsolja, hogy édes hazai földünk minden talpalatnyi területét kihasználtsák. Körlevelében intézkedett, hogy a munka nagy idejében a délelőtti isteni tiszteletet korábban tartás, a délutáni ájtatóságot pedig halasszák el az esti órákra. Zmejanovics Gábor verseczi görögkeleti szerb megyés püspök utasította egyházmegyéjének lelkészeit és tanítóit, hogy a népet minden talpalatnyi föld megművelésére serkentsék s megengedte, hogy a lelkészek a hívőket a vasár- és ünnepnap délutáni munkaszünet alól is fölmentse. Balthazar Dezső dr., a tiszántúli ref. egyházkerület püspöke a református egyház ünnepi alkalmait szintén minimumra redukálta.

A mezőgazdasági munka biztosítása. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület táviratban kérte fel a miniszterelnököt intézkedésre abban az irányban, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó 1878—86 os korosztálybeli népfőlkélok behívása halasztassék el. Ebben az irányban Ausztriában pár nappal azelőtt az intézkedés megtörtént és így az OMGE biztosan várja, hogy az Magyarországon sem fog késni.

A közös hadügyminiszter mezőgazdasági intézkedései. A közös hadügyminiszter utasította a katonai parancsnokságokat, intézkedjenek azonnal az iránt, hogy mindazon csürök, melyekre a gabona elraktározása céljából szükség van, minél előbb kiürítenek és a lovak elhelyezéséről másként gondoskodjanak. Ez a rendelkezés olyan csürökre is vonatkozik, a melyek ló-kórház céljaira, vagy tartaléklóvak elhelyezésére szolgálnak. Elrendelte tovább a közös hadügyminiszter, hogy a gazdálkodó lakosság az előfogat átengedése alól az aratás idejére lehetőleg mentesítenek, a hol nagyobb lóálmánnyal rendelkező csapatok vannak elhelyezve, valamint azt is, hogy a hol lehetséges, fogatok és munkaerő bocsátassék a gazdák rendelkezésére. A földművelésügyi miniszter erről a hadügyminiszteri rendelkezésről értesítette az összes alispánokat, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, a Magyar Gazdaszövetséget és a vármegyei gazdasági egyesületeket.

Munkaerőt az aratáshoz! Szatmárról írják: Szatmármegyében már a háboru előtt is érezhető volt a munkáshiány, a melyet a tömeges kivándorlás idézett elő. Az Ecsedi-láp lecsapolásával fölszabadult, de még kellően be nem telepített terület is előidézte az időszakos munkáshiányt, legkivált az aratás idején. Most a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület megállapítja, hogy gazdaközönsége három csapateljes esztendő után az idej szép és kielégítő termést munkaerő hiányában nem tudja majd betakarítani. Az egyesület vezetősége a munkáshiány pótlása céljából több ízben fordult a kormányhoz, hogy rabokat, hadifoglyokat, vagy szabadságot katonákat küldjön az arató munka elvégzésére. Mivel azonban a kérés teljesítése sokáig késétt, az egyesület június 27-re ez ügyben értekezletre hívta össze Szatmárra a gazdaközönséget. Beható eszmecsere után Csaba Adorján főispán kijelentette, hogy táviratilag fog kellő számú hadifoglyot kérni a szatmári fogolytáborból, továbbá katonai munkáscsoportok kirendelését is kéri. A hadifoglyokat a honvédelmi minisztérium azóta a szatmári gazdáknak már rendelkezésükre is bocsátotta.

A gazdaközönség tájékoztatására ezuttal újból közöljük, hogy a földművelésügyi miniszter 43130/1915. eln. számú körrendelete figyelmeztette az érdekelteket, hogy az arató- és cséplőmunka céljára történendő szabadságolások és fölmentések iránti kérelmet se a honvédelmi miniszterhez, se a földművelésügyi miniszterhez ne adják be, miután a kérvényezésnek ez a módja a kérvények érdemleges és gyors elintézését késleltetheti. A mint a honvédelmi miniszter 7256—915. eln. számú körrendelete előírja, a 14 napra terjedő szabadságot az illető katonának személyesen a kihallgatáson (raporton) kell kérelmeznie.

Vége tájékoztató kommuniké jelent meg ebben az ügyben, mely szerint a földművelésügyi miniszter április 16-án és május 6-án értesítette az érdekelteket, hogy aratásra a községek és magánbirtokosok hadifoglyokat kaphatnak a katonai parancsnokságtól. Az értesítések folytán igen sok

kérelmet adtak be. A kellő időben és kellő módon kért hadifoglyok szállítása meg is történt s ez idő szerint is folyik. Azonban még most is nap-nap után nagyon sok kérelem érkezik a katonai parancsnokságokhoz. A földművelésügyi miniszter az alispánok útján figyelmeztette az érdekelteket, hogy azok, a kik kellő időben történt értesítés ellenére elkésletten, csak június utolsó negyedében és most kérik hadifoglyokat, ezek átengedése nem igen számíthatnak s így megokolt lesz, ha másképp gondoskodna munkaerőről, mert az előbb idejkorán jelentkező igényének kielégítésével a mezőgazdasági munkára alkalmas hadifoglyok létszáma minden valójánúság szerint ki fog mérülni, noha a földművelésügyi miniszter közbenjárására valamennyi fogolytábor alkalmas létszámát kiadja a magyar gazdaközönség részére. Így szól a tájékoztató. Azt hisszük, hogy a hadifoglyok használhatóságát illetékes helyen túlzott pesszimizmussal ítélik meg, mert hiszen a sok százezer orosz fogolynak legalább 70 százaléka mezőgazdasági munkához értő elem. A mezőgazdasági érdekképviseletnek lanyhán kezelte ezt a fontos ügyet, s ha még nem késő, a súlyos zavatról küzdő gazdák javára közbe kellene lépniük.

A gabonaüzlet jutalékára nézve a Haditermény Részvénytársaság hír szerint azt a határozatot hozta, hogy az árügyjuttalással megbízott közvetítő gabonakereskedelmet a következő haszonrészeseledéshez juttatja: A bizományi díj mázsánként 1 korona lesz, vagyis a részvénytársaság a kereskedelem javára mintegy ötven-hatvan millió korona províziót enged át. Huszezer kereskedőt véve számításba, 2500—3000 korona jutalékrészeseledés fog jutni. A buza-, rozs-, árpa- és zabtermés ugyanis meg fogja közelíteni az idén a száz millió mázsát és ennek körülbelül a felét (900 millió korona értékű búzát, 210 millió értékű rozst és 240 millió értékű árpát és mintegy 300 millió értékű zabot, összesen mintegy 1.600 millió korona nettó értékben fogja a Haditermény Részvénytársaság közvetíteni.

A gazdák benzín-szükséglete. A hadügyminisztérium tudvalevőleg az összes benzinkészleteket zár alá vette s ezen zár alá vett készletekből bocsátott esetről-esetre bizonyos mennyiségeket a gazdák rendelkezésére. Ezen mennyiségek azonban még az állandó gazdasági üzemek fedezésére sem voltak elegendők, s azért a földművelésügyi minisztérium már hónapok óta előtérbe több irányú tárgyalásokat indított az iránt, hogy a cséplési idényre biztosítsa a motorok hajtásához szükséges hajtóanyagot. Késleltette ezen tárgyalásokat az olasz háború kitörése, a mely nagy mértékben növelte a hadsereg benzínszükségletét s azért csak a legutóbbi időben vált lehetővé, hogy a földművelésügyi minisztérium lényegesen mennyiségű hajtóerőhöz jusson. A hadügyminisztérium ugyanis teljesen átértékelte annak fontosságát, hogy a cséplés mielőbb és akadálytalanul elvégezhető legyen, egyelőre 120 tartányt vagyis mintegy 12.000 méter-mázsa benzint bocsátott a földművelésügyi minisztérium rendelkezésére. Ez a mennyiség természetesen korántsem elegendő arra, hogy azzal az összes igények kielégítenek, de mégis legalább az első szükségletet fedezi s ebből a földművelésügyi miniszter a június végéig hozzá beérkezett bejelentések alapján a bejelentők tulajdonos részének már kiutalványozta szükségletük egy részét s a többi bejelentők is pár nap alatt meg fogják kapni a megfelelő utalványokat. A kereskedelemügyi minisztérium közbenjártával gondoskodás történt arról is, hogy a kiutalt benzín a mai viszonyok között elfogadható áron kerüljön a gazdákhoz s a Vácuum-társaság almásfüzitői telepről kiutalt 760—770 fajsúlyú benzín ára métermázsanként 105 koronában, a többi finomítottól kiutalt 750—760 fajsúlyú benzín ára pedig 110 koronában állapított meg. A további szükséglet fedezésére remélhetőleg már a közel napokban mintegy 8000 q. benzol fog rendelkezésre állni a mire nézve a földművelésügyi miniszter úgy intézkedett, hogy az egyharmadrész szeszszel kevertessék, a mi által a kiosztható mennyiség 12000 q. emelkedik s a benzol minősége is tetemesen javul. Állandóan folynak még a tárgyalások újabb benzín- és benzolkészletek beszerzése iránt s remélhető, hogy a gazdaközönség benzínszükséglete, habár részletekben, de fedezhető lesz. Célszerű tehát, hogy a ki még nem tette, szükségletét a földművelésügyi minisztérium XII. főosztályánál írásban jelentse be, s községi igazolvánnyal igazolja, hogy hány lóerős motor birtokában van s azt mily célra kívánja használni. Olyan kívánságok azonban, hogy a kiutalás mely finomított és benzínből vagy benzolból történjék-e, figyelembe nem vehető, de a földművelésügyi minisztérium gondoskodik arról, hogy a szükségletek a készletekhez képest mindig a megrendelőhöz legközelebb eső finomítottól utaltassanak ki. Kívánatos, hogy a megrendelt benzín megérkezése után az üres hordók a finomítóhoz azonnal visszaküldessenek, nehogy a sok megrendelés fogantatásához hordóhiánya miatt fennakadást szenvedjen.

Mezőgazdasági munkások vasuti kedvezménye. Most, hogy a szorgos gazdasági munka idején a gazdaközönséget a legközelebbiből érdeklik a mezőgazdasági munkások vasuti menetdíjkedvezményére vonatkozó rendelkezések, illetékes helyről érdekeltek a következő összeállítását közöljük. Mezőgazdasági munkások vasuti szállítására nézve a Magyar vasuti és podgyász-díjszabás I. rész »Közös határozmányok« 12-ik szakaszának II. 1., a),

b) fejezete következőképpen intézkedik: Hivatásos mezőgazdasági munkások vagy napszamosok (fér-
fiak, nők, valamint 10 éven felüli fiúk és leányok),
ha ebbeli minőségüket az 1898. évi II. törvény-
cízzel életbeléptetett »Munkásigazolvány« című
könyvecskével igazolják, ugyanarról a kiindulási
állomásról ugyanarra a rendeltetési állomásra leg-
alább öten együtt egy csoportban utazva, a sze-
mély- és vegyes vonatok III. kocsiosztályában fél
menetdíjat tartoznak csak fizetni. Bárminő bel-
és külföldi munkások, ideértve a fentebb megne-
vezett és részletezett munkásokat is, és pedig férfiak,
nők, valamint tíz éven felüli fiúk és leányok
(azonban az iparosok, mesteremberek, valamint
szolgák és cselédek kivételével), a kiknek munkás-
minősége külső megjelenésüknél fogva, vagy a ma-
gukkal vitt szerszámok, felszerelési tárgyak és
egyéb ismertetőjelek alapján kétségtelenül felis-
merhető, ha munkaelnyerés céljából, vagy pedig
munkahelyükről lakóhelyükre, ugyanarról a kiin-
dulási állomásról ugyanarra a rendeltetési állo-
másra legalább tizen együtt, egy csoportban utaz-
nak, a személy- és vegyes vonatok III. kocsiosz-
tályában csak fél menetdíjat tartoznak fizetni. A
vasuti menetjegyek az egész csoport részére együt-
tesen váltandók meg s a menetdíjkezdvevényre
való igényt a kiinduló állomás pénztáránál
kell bejelenteni.

Oroszország aratása. Besszarábiában és
Délnyugatoroszország többi kormányzóságában
az őszi vetések állása középjó, a tavaszi vetésé-
je jó, de a küszöbön álló aratás tekintetében nagy
az aggodalom, mivel a legutóbbi két hónap
ujonezozása az összes férfimunkásokat eltűn-
tette. Raktárak híján és a rossz szállítási vi-
szonyok mellett a múlt év nagy készletei is
megromlottak.

Románia aratása. Bukarestből írják: A buza
aratását itt-ott megkezdték és valószínűen rövid
idő múlva már az egész országban folytatják.
Abban a reményben, hogy az időjárás nem fog
csalódást hozni a termés eredményében, 79-80
kilogrammos, egészséges új búzát már is nagyobb
mennyiségben ajánlanak, még pedig 25 leírt 100
kilogrammonként, 60 napon belül szállítva és a
román állomáson átveve. Azok a bérlők, birtoko-
sok, a kik nem rendelkeznek a szükséges kész-
pénzzel, szintén az aratás előtt igyekeznek eladni
termésük egy részét, nem lehetetlen tehát, hogy
ha tömegesebb kínálat lesz a piacon, átmenetileg
olcsóbb áraknál biztosíthatja készletét a román
fogyasztás. Az árpa-, a zab- és tengerivetés gyön-
gébb és ha nem jön hamarosan csapadékos idő-
járás, valószínűen csekély lesz a hozam. Az árpa
aratását is megkezdték. A mi az ó-tengeri üzlet-
menetét illeti, az utóbbi időben csekély volt a
forgalom, mert nagyon nehéz vagonokat szerezni.
Mivel pedig egyébként is zsúfolva vannak a rak-
tárak, természetesen sürgősnek tartják a forgalom
könnyebb lebonyolítása érdekében teendő intéz-
kedéseket.

A répatermés Németországban. A
legutóbbi csapadék mennyisége nem minden-
kor volt ugyan teljesen elég, megállapítható
azonban, hogy mióta a kiszáradt talaj nedves-
séghez jutott, a répa fejlődése sokkal kedvezőbb
és így a várható eredmény is biztatóbb.

Denaturált szesz a gazdáknak. Wien-
ből írják: Az osztrák földművelésügyi miniszter
körlevélben értesítette a mezőgazdák szerve-
zeteit, hogy a motorok hajtására megfelelő
mennyiségű 91-95 fokos denaturált-szeszt si-
került számukra biztosítani, a jelenlegi abnor-
mis viszonyok között mérsékeltnek mondható
áron. E mellett természetesen megfelelő arányu
benzolt is kapnak az osztrák mezőgazdák. Az
arányt 1:2 alapján állapította meg a miniszter,
a ki jelezte egyúttal azt is, hogy a legközelebbi
hetekben nagymennyiségű galicziai nyersolaj
hozatalát fogja kieszközölni részükre.

A saazi komlópiac. Az Országos Magyar Gazda-
sági Egyesület saazi megbízottja írja: A hosz-
szabb idő óta tartó szárazság és hőség dacára a
komló fejlődése Saaz egész vidékén a legjobb re-
ményekre jogosít, a növény nemcsak elérte már a
kellő magasságot, hanem erőteljes, egészséges mel-
lékhajtásokat is mutat és teljesen féregmentes. A
remélhető nagyobb hozam az árak állandó és je-
lentékeny csökkenésére vezetett és a tulajdonosok
a korlátozott forgalom folytán kénytelenek készle-
tükön nyomott árakon is tudni. Saazi elsőrendű
és jobb minőségű árúból már alig van készlet,
ilyen áru iránt volna is érdeklődés, a csekély kész-
let folytán azonban nagyon korlátozott a forgalom,
idegen áru pedig alig talál vevőre. A saazi áru
minőség szerint 50 kilogrammonként 80-95 ko-
ronán, az idegen áru — közte magyar — egyre
csökkenő ár mellett is kereslet nélkül ugyancsak
minőség szerint 25-60 koronán kerül forgalomba
50 kilogrammonként. A megelőző év hason szaká-
ban a saazi komlót 105-110, a magyar komlót
80-85 koronával jegyezték.

**A földművelésügyi miniszter nem
engedélyezi az áremelést.** Az Országos
Ipáregyesület tizenöt nagyobb iparvállalatnak
kérelmére kérvényt intézett Ghillány Imre báró
földművelésügyi miniszterhez, a melyben a mi-
nisztériummal szerződésben lévő tizenöt ipar-
vállalatnak nevében a háborús viszonyok által
a nyersanyagokban való föltötte aránytalan drá-
gulásra való tekintettel bizonyos méltányos fel-
árak engedélyezését kérte. A földművelésügyi
miniszter hivatkozva a közszállítási szabályzat
paragrafusaira, a kérelmet elutasította. Igen he-
lyesen tette! Dicsérjük érte!

Az aranka irtása eddigelé a fertőzött he-
lyek lekaszálása vagy letarlózása, szalmával
vagy törekkkel történő égetése, maró mésszel,
kénsavval, petróleummal, vasgálicccsal való
permetezése és utóbb történő felásása útján
történt. De az irtásnak mindezen módjai, vagy
tulságos drágák vagy nem vezettek a kellő ered-
ményre. Sok kísérletezés után végre sikerült
vegyi anyagokból egy oly szert előállítani,
a mellyel az aranka a legegyszerűbb és legol-
csóbb módon teljesen kipusztítható. A szer,
a melynek neve OXALMORT, egy folyadék, mely-
lyel a fertőzött helyeken az arankát permetez-
zük s az meleg, száraz időben már egy pár óra
mulva teljesen elpusztul. Maga a here, ha az
aranka még nem tette tönkre, rövid időn belül
kihajt és visszanyeri eredeti termőképességét.

A »Vasárnapi Ujság« július 4-iki száma
is megszokott tartalommal jelent meg. A harc-
téren levő fényképész munkatársai érdekesnél
érdekesebb háborús felvételei mellett Horty Béla
festőművésznünknek — ki szintén a harctéren
van — közli egyik szép rajzát, továbbá képeket
a nyugati harctérről. Közli Bedőházy Jánosnak,
a most elhunyt jeles írónak arczképét, a margit-
szigeti ásatások képét, melynél Béla herezeg
hamvai napvilágra kerültek, s Hendl Ödön
érdekes cikkét Eberhardt tábornokról, a ki
magyar 48-as honvédből lett annak idején olasz
generális. Szemere György eredeti és Strug
András fordított regénye és háborús cikkek egé-
szítik ki a szám tartalmát s a rendes heti rova-
tok: Irodalom, művészet, Sakkjáték, Halálozás
stb. — A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára
negyedévre öt korona, »Világkróniká«-val együtt
hat korona. Megrendelhető a »Vasárnapi Ujság«
kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca
4.). Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap«,
a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-
évre 2 korona 40 fillér.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi július hó 9.
napján. (A székeslővárosi vásárigazgatóság jelen-
tése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott községekéből 110 szekér réti
szénát, — szekér muhart, 5 szekér zsupszalmát,
15 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszal-
mát, — szekér tengeriszárt, és 80 szekér luczerna
és zabos-bükköny stb. — zsák szecsát.

A forgalom élénk.
Árak métermázsánként fillérben a következők:
réti széna I. r. u. 1400—1800, réti széna II. r. u.
800—1300, réti széna csomagolása 700—740, muhar
—, zsupszalma 1100—1200, alomszalma 840—
800, takarmányszalma —, tengeriszár —
zabos-bükköny 1200-1600, lóhere 1300-1700, luczerna
1200—1600, köles —, sarju —, szalma
szecska —
Összes kocsiszám 210 Összes súly 252.000 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom e héten sem volt
kielégítő és dacára a nagyobb kínálatnak és ol-
csóbb maximális áron alóli kontingens nyersszesz
ajánlatoknak nagyobb tételek nem kerültek el-
adásra, mert a vevők tartózkodóak. Kontingens
nyersszesz 10-15 K maximális áron alóli volt
ajánlva főleg prompt szállításra, ellenben finomi-
tott szesz másodikévből 2-k koronával olcsóbban,
Denaturált szeszben gyér volt a kereslet és ol-
csóbb árban 110 K volt ajánlva. Egyes barellok
drágábban.

Az árak (maximális) nagyban:	
Kontingens nyersszesz adó- és adópót- lék nélkül	190 K
Kontingens finomított szesz adó- és adó- póték nélkül	200 »
Adózott finomított szesz	360 »
Exkontingens nyersszesz eczetgyárosok- nak	130 »
Denaturált szesz	110—112 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal
felelősséget).

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat

BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVERHAS ELLEN.

VÉDEKEZZÜNK:

LÉPFENE ORBÁNCZ MIRIGYKÓR ellen

gyorshatású szérumokkal.

Mindezen anyagok mint **eredeti
készítmények** hazai törzsekből,
az első hazai állatgyógy. szérumtelepen

JENNER-PASTEUR INTÉZET

laboratóriumaiban készülnek
és a készítmények álla-
milag felülvizsgálatnak.
Sürgőnycim: Jennerpasteur Budapest.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

ARANKÁT

lóhere és luczernából 48 óra alatt gyö-
keresen, feltétlenül biztosan és olcsón

KIIRTHATJUK,

ha a fertőzött foltokat a **JOSEF PASTÖTTER** wieni gyáros **Ö cs.
és ap. kir. Felsője udvari szállítója (Wien, X., Favoritenstrasse
182-184)** által előállított, törv. védett és szabadalmazott

„OXALMORT“-tal

egyszer gyengén bepermetezzük. Alkalmazása olcsó és egyszerű, hatása gyors és biztos. Érdeklődőknek bérmentve küld ismertetőt és használati utasítást a magyarországi kizárólagos eladási iroda:

**Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület Áru-
osztálya m. b. t. Pécs, Siklósi-utca 7. sz.**

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, IX., Calvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses lopás ellen, ugyancsak az ember életére
a legköltségteljes módokat szerint előnyös feltételek mellett.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.
A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési halá-
rozat értelmében díjviszafizetésben.
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország min-
don egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással
minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.550,760
Tartalékok	4.461,015
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tülkárókban	15.050,000
„ jégkárókban	7.072,000
Biztosított érték tülkben 1914. évben	980.000,000
„ jégben	63.500,000
Élettétel állománya	19.013,428

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete“ alapítása és főintézménye a „**GOND-
VISELÉS**“ Országos Központi Segélyező Társulat Budapest, IX., Calvin-tér 10., mely tár-
sulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiz-
tosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat
közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

CLIMAX Nyersolaj magánjárók és lokomobilok

a „wieni“ motorgyár BACHRICH ÉS TÁRSA
betéti társaság vezérképviselőjénél,

WEISZ JÓZSEF

Budapest, VI., Gyár-utca 20. Telefon: 71-01.

Miután a magánjárók rendelésre lesznek készítve, egy azonnal kell a rendelést eszközölni, hogy a cséplési időnyig pontosan szállíthatók legyenek.

Lokomobilok 5-25 lóerőig raktáron vannak.

Ajánlom elsőrendű minőségű

JUTAKÉVEKÖTŐIMET



különböző erősségben és hosszúságban és kívánatra konkrét ajánlattal szívesen rendelkezésre állok.

Kérdezősködések intézendők:

HELLE O. Pozsony, Eötvös-utca 6.

1902. országos gazdasági kiállítás, Pozsony, 1-ső díj, aranyérem, 1902. Borászati kiállítás Eger: 1 díszoklevél és aranyérem, 1901. temesvári kiállítás, 1-ső díj, díszoklevél, 1906. Nagyvárad: 1-ső díj díszoklevél.

BORSAJTÓK

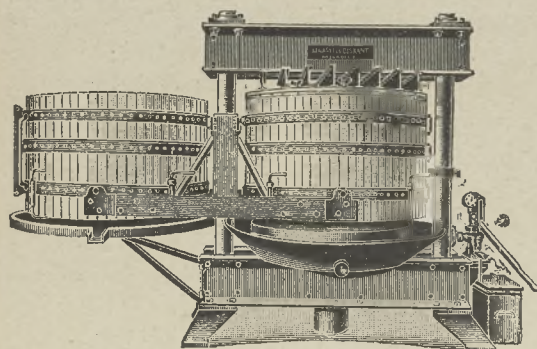
Legjobb rendszerű „Könyök-szerkezetű“, „Kossuth“, „Hegyalja“, „Mabille“ és aczélorsós a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói. Legújabb rendszerű, viznyomású (hidraulikus) kettőskosaru sajtók nagyüzemi préseléshez.

Borsajtóink az 1907. évi pécsi kiállításon aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve. 1914-dik évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállításon első díj: aranyérem.

Szőlőzúzók és bogyózók!

Legjobb alumínium kuphengerű szőlőzúzógépek.

SZILÁGYI ÉS DISKANT gépgyára MISKOLCZON.



Sajtóink főelőnye:

A must sehohem érintkezik a vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

63054/915. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. minisztérium a kezelése alatt levő s a vallásalap tulajdonát képező Hajdu vármegyében, Püspökladány község határában fekvő, haszonbéri és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt, mintegy 405. 1521/1600 hold kiterjedésű u. n. Kettősérsziget mezőgazdasági birtokot **1915. évi november hó 1-től 1927. évi október hó 31-éig, vagyis 12 évre** terjedő időre, a nevezett minisztérium IX. ügyosztályában (Báthory-utca 12. szám) **az 1915. évi július hó 15. napján délelőtt 12 órakor** tartandó

zárt ajánlatu versenytárgyalás

utján haszonbérbe fog adatni. A mely zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen felbélyegezendő, lepecsételt írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi minisztérium segédhivatali igazgatóságánál legkésőbb a versenytárgyalási napon d. e. 11 óráig nyújtandók be. A borítékra irandó: „Ajánlat a Kettősérsziget birtok haszonbérletére“.

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra felajánlandó évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Ajánlati biztosítékul 2000 korona készpénzben, avagy óvadékképes értékpapírokban vagy betéti könyvecskében a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Elkésve érkezett, vagy kéllőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, figyelembe vételre nem számíthatnak. Oly egyének, a kik közalapokkal szemben hátralékos tartozásban vannak, vagy bármilyen perben állanak, a versenytől kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali igazgatóságánál, a püspökladányi közalapítványi kir. felügyelőségénél, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A feltételeknek ajánlati mintákkal ellátott példányai az érdeklődőknek, 5 korona befizetése ellenében az alulírott minisztérium segédhivatali főigazgatója által kiszolgáltatattak.

Budapest, 1915 június hó.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.

Legjobb minőségű impregnált szövetből készült UJ KÖLCSÖNPONYVÁK

Egy idényre, azonnali szállítástól november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 200.—
6×8 " " " " K 100.—

Három idényre bérelve : azonnali szállítástól 1917 november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 390.—
6×8 " " " " K 195.—

Gabonabehordáshoz uj nyers ponyvák

kölesöndija darabonként

3×4 méteres méretben, napi bér 40 fillér
4×5 " " " " 60 fillér

Összes árak helyt raktáramon értetődnek. A kölesöndijak a kazalponyvák odaérkezése után azonnal előre, a behordóponyvák kölesöndija a ponyvák visszaküldésekor utólag fizetendő.

Megvételre:

1 db uj **8×12 méteres kazalponyva** K 500.—
1 " " **6×8** " " " " K 250.—
1 " " **3×4** " **behordóponyva** K 38.—
1 " " **4×5** " " " " K 68.—

azonnali készfizesítés ellenében.

Fapeczkes kévekötelek

140 cm. hosszúságban 1000 darabonként K 25.—
helyt raktáramon utánvétellel.

FENYŐ BÉLA

Budapest, V., Csáky-utca 34.

Telefon interurbán: 121-64.

63053/915. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium a kezelése alatt levő, s a vallásalap tulajdonát képező Hajdu vármegyében, Püspökladány község határában fekvő, a haszonbéri és versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt, mintegy 453 180/1600 hold kiterjedésű u. n. Hamvas mezőgazdasági birtokot **1915. évi november hó 1-től 1927. évi október hó 31-éig, vagyis 12 évre** terjedő időre, a nevezett minisztérium IX. ügyosztályában (Báthory-u. 12. sz.) az **1915. évi július hó 15-ik napján d. e. 12 órakor** tartandó

zárt ajánlatu versenytárgyalás

utján haszonbérbe fog adatni. A mely zárt ajánlatok nyilvános felbontásánál az érdeklődők jelen lehetnek.

A szabályszerűen felbélyegezendő, lepecsételt írásbeli ajánlatok a vallás- és közoktatásügyi minisztérium segédhivatali igazgatóságánál legkésőbb a versenytárgyalási napon d. e. 11 óráig nyújtandók be. A borítékon irandó: „Ajánlat a Hamvas birtok haszonbérletére“.

Az ajánlatban nem a holdankénti, hanem az egész birtokra felajánlandó évi haszonbér számokkal és betűkkel irandó ki.

Ajánlati biztosítékul 2000 korona készpénzben, avagy óvadékképes értékpapirokban vagy betéti könyvecskében a versenytárgyalási feltételekben részletesen körülírt módon bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Elkésve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, figyelembe vételre nem számíthatnak. Oly egyének, a kik a közalapokkal szemben hátralekos tartozásban vannak, vagy bármi czímen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium segédhivatali igazgatóságánál, a püspökladányi közalapítványi kir. felügyelőségénél, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

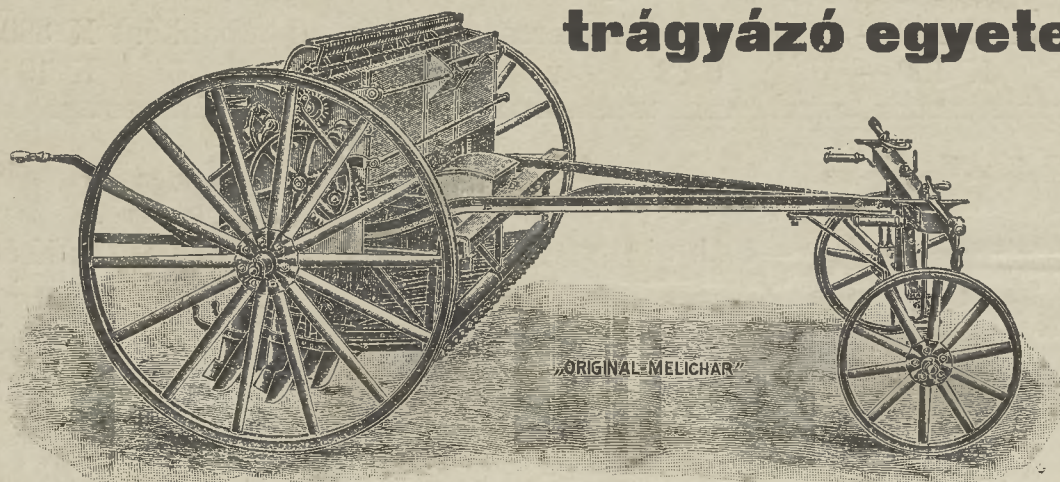
A feltételeknek ajánlati mintákkal ellátott példányai az érdeklődőknek 5 korona befizetése ellenében az alulírott minisztérium segédhivatali főigazgatója által kiszolgáltattatnak.

Budapest, 1915 június hó.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztertől.

IMPERATOR

**mütrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorba-
trágyázó egyetemes vetőgépeink**



értékes előnyei a jelenlegi
viszonyok mellett különösen
fontosak.

Az e géppel elérhető:

**egyenletes vetés,
valamint a
mütrágya sorbavetése**

a vetőmag- és mütrágya- nagyfoku megtakarítását

eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vető-
gépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

IMPERATOR

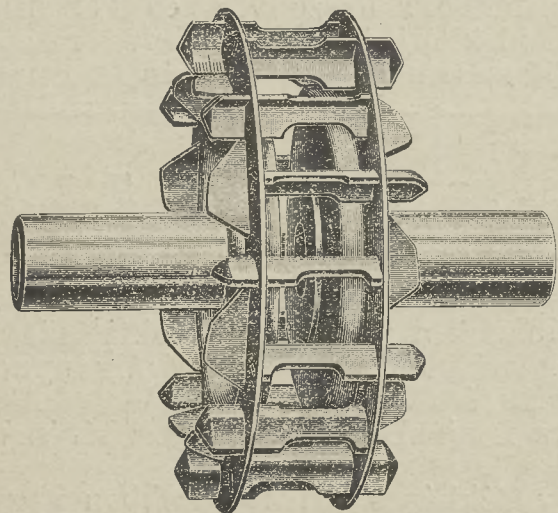
már az első idényben kifizeti magát,
hisz qualitativ munkateljesítményével

a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakor-
lati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL“



sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűsége-
gükben rejlő tökéletességüknél és jó mun-
kateljesítményüknél fogva világhírnévre
tettek szert.

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készséggel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.